

Algemeen
Pensioenfonds
van Curaçao

**GROOTOUDERS
VAN NU,
GENERATIES
VAN MORGEN.**

VERKORT GECONSOLIDEERD JAARVERSLAG 2024

*Ik hou ervan om
bij oma te zijn.
Ze maakt de lekkerste
hamburgers en
'mi ta gusta ku oma
ta malkria nos'.*

Oma-dag is heilig bij ons.
Samen thuis zijn,
verhalen voor het slapengaan,
naar hun voetbaltraining gaan,
dat zijn voor mij
de échte 'dushi tempu'.

Oma Ivette Maduro

VOORWOORD	2
1. INLEIDING	4
2. KERNCIJFERS EN KERNGETALLEN	6
3. BESTUURSVERSLAG	10
Interview Cindy Jozefs-Do Rego	12
Interview Evelyn Kruithof-Bor	14
4. GOVERNANCE EN ORGANISATIE	18
Over APC Groep	18
Organisatiestructuur	19
Bestuur en Directie	20
Organisatie en personeel	21
Beleid, verantwoording en toezicht	21
Corporate Governance	23
Deskundigheid en diversiteit	23
Risicobeheersing	24
Evaluatie en verantwoording	24
Communicatie en stakeholdermanagement	24
Externe controle en toezicht	24
Uitbesteding	24
Analyse en verankering	24
5. VOORUITZICHTEN VAN APC	29
6. FINANCIËLE POSITIE VAN DE APC GROEP	30
7. BELEGGINGEN VAN DE APC GROEP	33
Belegd vermogen	33
Internationale ontwikkelingen: veerkracht in turbulente markten	34
Lokale context: groei met maatschappelijke impact	35
Rendementen	35
Op weg naar 2025	36
8. ACTUARIËLE ASPECTEN	38
Actuariële analyse van de resultaten	38
Actuarieel benodigde premie	38
Actuariële verklaring AON	40
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant EY	42
9. VERKORTE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2024 VAN DE APC GROEP	46
Verkorte geconsolideerde balans per 31 december 2024	46
Verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten over 2024	47
Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht 2024	48
Toelichting op de geconsolideerde balans en de geconsolideerde staat van baten en lasten	51
OVERIGE GEGEVENS	61
Gebeurtenissen na balansdatum	61
OVERZICHT AANGESLOTEN ORGANISATIES	62

Vertrouwen als fundament

Het jaar 2024 was er één van verandering, maar ook van stabiliteit. In een wereld vol geopolitieke spanningen - van de aanhoudende onrust in Venezuela tot de oorlogssituatie in Oekraïne, de Gazastrook en de opkomst van een nieuwe Amerikaanse regering onder Trump - bleef APC trouw aan haar koers: bijdragen aan financiële rust voor alle generaties op Curaçao.

Tegelijkertijd kende Curaçao zelf een periode van economische groei. De werkgelegenheid nam toe, bestedingen stegen, en de overheidsinkomsten verbeterden. Dit bood ruimte voor verdere versterking van onze financiële positie en dienstverlening. De dekkingsgraad van het fonds steeg naar 113,0% - een duidelijke verbetering ten opzichte van 107,9% eind 2023. Het totale beheerde vermogen groeide tot NAf 6 miljard.

APC boekte wederom een positief rendement op onze beleggingen (ca. 6,3%), met name dankzij een evenwichtige mix van internationale en lokale investeringen. Daarbij droeg het Fonds actief bij aan de ontwikkeling van Curaçao, onder meer via de financiering van het windmolenpark, projecten binnen de energietransitie en verschillende toeristische bouwprojecten. Zo combineren we maatschappelijk rendement met ons lange termijn doel: pensioenzekerheid voor onze deelnemers.

Vooruitgang binnen en buiten de organisatie

2024 stond ook in het teken van herijking. Samen met medewerkers, bestuur en externe partners hebben we het Strategisch Plan 2025-2029 ontwikkeld, met focus op vijf thema's: financiële vitaliteit, strategische positionering, digitale transformatie, mens & cultuur, en klantgerichtheid. Het plan is ambitieus, maar realistisch. Want alleen door nu te investeren in wendbaarheid, innovatie en betrokkenheid, blijven we relevant in een snel veranderende wereld.

Onze dienstverlening is persoonlijker en toegankelijker geworden. We zijn actief in gesprek gegaan met deelnemers, via pensioensprekuren, groepspresentaties en online tools. Hun inzichten helpen ons om diensten en communicatie beter af te stemmen. Binnen de organisatie is veel aandacht gegaan naar leiderschap, cultuur en talentontwikkeling. Via onze APC Academy blijft leren een vaste waarde.

Waarde toevoegen aan Curaçao

Als pensioenfondsen voor overheidsdienaren dragen wij niet alleen zorg voor onze deelnemers, maar hebben onze investeringen ook een positief effect op de lokale economie. In 2024 hebben wij de voorbereiding voor de aanpassing van de Landsverordening APC voortgezet en verder gewerkt aan voorbereidingen voor de modernisering van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren (PLVO) – een traject dat voorziet in een langgekoesterde wens van overheidsdienaren voor meer mogelijkheden met betrekking tot hun pensioen op basis van een eigentijdse regelgeving.

Tot slot willen we onze dank uitspreken aan iedereen die heeft bijgedragen aan de resultaten van het afgelopen jaar: deelnemers, gepensioneerden, medewerkers, werkgevers, toezichthouders, vakbonden, de regering van Curaçao en onze externe adviseurs.

**“Samen bouwen we met vertrouwen
voor nu en de toekomst.”**

*Namens het bestuur van
het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao*

Mevrouw C. Jozefa-Do Rego MSc, EMIA
Voorzitter

*Namens de directie van
het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao*

Mevrouw E.S. Kruithof-Bor MBA
Directeur

1 ■ INLEIDING

Generaties verbonden De kracht van familiebanden

Het jaarverslag 2024 staat in het teken van Generaties verbonden – De kracht van familiebanden. Een thema dat de sociale rol van pensioen versterkt: het biedt zekerheid aan ouderen en creëert ruimte voor verbinding met jongere generaties. In een samenleving waarin familievormen veranderen en wederzijdse ondersteuning opnieuw wordt ingevuld, blijft die intergenerationele band van cruciaal belang.

Pensioenzekerheid stelt ouderen in staat om actief bij te dragen aan het leven van hun (klein)kinderen en aan hun gemeenschap – als opvoeder, ondersteuner of verbinder. Daarmee is pensioen meer dan een financiële voorziening; het is een sociaal fundament. In dit verslag laten drie deskundigen hun licht schijnen op dit thema: socioloog Johan Oldenboom, cultuur antropoloog prof. dr. Rose Mary Allen en econoom Dennis Arrindell. Hun beschouwingen, elk vanuit een ander perspectief, bieden verdieping bij het maatschappelijke belang van familiebanden en pensioenzekerheid.

Ook binnen APC leeft dit thema. In de interviews met voorzitter Cindy Jozefa-Do Rego en directeur Evelyn Kruithof-Bor komt naar voren hoe verbinding tussen generaties ook binnen de organisatie richting geeft. Van beleid tot dienstverlening weerspiegelt het jaarverslag de overtuiging dat pensioen meer is dan een financiële voorziening: het is een fundament voor solidariteit en betrokkenheid tussen mensen – binnen en buiten APC.

De extended family verandert van vorm, maar blijft bestaan

Johan Oldenboom MSc. - Socioloog

Het is niet meer weg te denken; opa die de kleinkinderen tussen de middag van school haalt of oma die de kleinkinderen naar de speeltuin brengt. De inbreng van grootouders in de opvoeding is groot.

De extended family zoals wij die vroeger kenden – meerdere generaties die samen in één huis wonen – bestaat nauwelijks meer. Met de komst van de industrialisatie, in feite de

Shell raffinaderij op Curaçao, is ook de individualisering in de samenleving toegenomen. Deze ontwikkeling ging gepaard met de afname van de extended family, wat in feite een daling van de invloed van grootouders op de opvoeding van de kleinkinderen zou betekenen. Echter, gezien de ontwikkelingen rondom de individualisering en emancipatie van de vrouw, doen ouders steeds meer een beroep op de grootouders. Grootouders hebben tijd, genieten van hun pensioen en vinden het leuk om met de kleinkinderen te zijn. De extended family zoals wij die vroeger kenden, is dus slechts van vorm veranderd. Want het aandeel van grootouders in de opvoeding van de kleinkinderen blijft bestaan.

Ouderen op Curaçao: een veranderende rol binnen familie en samenleving

*Prof. Dr. Rose Mary Allen,
Cultureel Antropoloog*

Op Curaçao is een subtiele verschuiving zichtbaar in de intergenerationele verhouding tussen ouders en kinderen. Vroeger, mede onder invloed van religie, werd bewust gekozen voor grote gezinnen. Kinderen werden niet alleen gezien als een zegen (“Yu ta bendishon di Dios”), maar ook als een belangrijke investering voor de toekomst, in de verwachting dat zij later zowel financiële steun zouden bieden als zorg zouden verlenen aan hun ouders.

Dit patroon lijkt tegenwoordig enigszins te veranderen. Een groot aantal ouderen is inmiddels financieel onafhankelijk, mede dankzij hun opgebouwde pensioenen. Na hun loopbaan beschikken zij over tijd, energie en levenservaring en spelen zij een steeds grotere rol in het familieleven, vanuit betrokkenheid en ondersteuning. Ze brengen kleinkinderen naar school, helpen bij naschoolse activiteiten en ondersteunen in het huishouden.

**“Wela bieu di esun ku hasi bon,
bon ta pa e. Esun ku hasi
malu, malu ta pa e.”**

Deze verschuiving in zorgtaken verdient verdere aandacht en onderzoek. Ze wijst op een veranderende familiedynamiek en onderstreept de blijvende waarde van ouderen binnen de gemeenschap. Ouderen vervullen nog steeds een bijdrageleverende rol, maar in een andere vorm dan voorheen. Deze veranderende verhouding komt treffend nog steeds tot uiting in het bekende Papiamentse gezegde: “Wela bieu di esun ku hasi bon, bon ta pa e. Esun ku hasi malu, malu ta pa e”, namelijk wie goed doet, goed ontmoet.

De economische waarde van ouderen met een waardig pensioen

*Drs. Dennis Arrindell MBA. -
Econoom*

Vanuit economisch oogpunt leveren ouderen met een waardig pensioen een stille maar krachtige bijdrage aan de samenleving. Dankzij pensioenzekerheid kunnen zij hun tijd inzetten voor zorg, kennisdeling en gemeenschapsopbouw, binnen én buiten de familiekring. Grootouders die actief bijdragen aan de zorg voor kleinkinderen besparen gezinnen directe kosten zoals kinderopvang, vervoer en huishoudelijke hulp. Hierdoor kunnen ouders van jonge kinderen vaker en langer werken, wat arbeidsparticipatie en productiviteit verhoogt. Dit geldt des te meer gezien de groei van het toerisme als dominante economische sector op Curaçao, waarin onregelmatige werkuren de norm zijn.

Ook gepensioneerd ouderen zonder (klein) kinderen dragen bij, bijvoorbeeld als vrijwilligers, mentoren of burenhulp. Hun inzet voorkomt kosten op andere plekken: minder eenzaamheid, betere leerprestaties, sterkere buurten. Deze informele arbeid is economisch waardevol, ook al is ze moeilijk in cijfers te vangen. Daarnaast zijn ouderen consumenten met koopkracht en tijd. Pensioenuitkeringen stimuleren de binnenlandse vraag, met name in sectoren als retail, zorg, cultuur en recreatie.

Pensioen is dus méér dan oudedagsvoorziening; het is een maatschappelijke investering met meervoudig rendement. Fondsen als APC versterken niet alleen de bestaanszekerheid van ouderen, maar ook de veerkracht van de samenleving als geheel, ongeacht gezinsvorm. Zo leveren ouderen een onmisbare bijdrage aan economische ontwikkeling, sociale cohesie en intergenerationele solidariteit. Niet ondanks hun pensioen, maar juist dankzij het fundament dat het hen biedt.

2 ■ KERNCIJFERS EN KERNGETALLEN

De volgende kerncijfers zijn ontleend aan de geconsolideerde jaarrekening van de APC Groep.

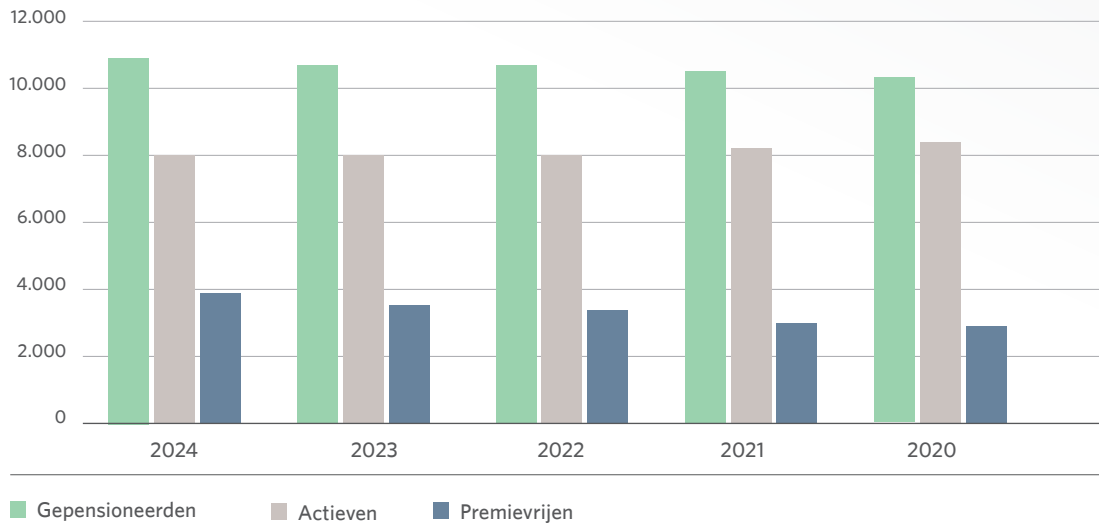
(in miljoenen NAf)	31 DECEMBER 2024	31 DECEMBER 2023
A. Totale activa	6.044	5.887
B. Materiële vaste activa	18	19
C. Immateriële vaste activa	10	13
D. Aanwezig vermogen (D=A-B-C)	6.016	5.855
Vastgoedbeleggingen	382	383
Deelnemingen	1	1
Verstreckte leningen en overige vorderingen		
Leningen op basis van onderpand	1.362	1.129
Onderhandse leningen	3	6
Afbetalingsregelingen	227	272
Leningen aan deelnemingen	4	4
Deposito's	36	53
Aflossingsregeling Overheid Land Curaçao	55	67
Overige (persoonlijke- en bedrijfsleningen)	75	75
Gekochte leningen en obligaties	291	287
Investerings in Eigen Vermogen instrumenten	86	85
Handelsportefeuille	2.944	2.978
Vorderingen en voorraden	213	205
Liquide Middelen	336	311
E. Schulden en overige voorzieningen	433	430
F. Algemene reserve	441	194*
G. Herwaarderingsreserve - Vastgoedbeleggingen	204	204
H. Beschikbaar vermogen (H=D-E)	5.583	5.425*
I. Voorziening voor pensioenverplichting	4.965	5.060
J. Dekkingsgraad (J=(A-E)/I)*100)	113,0%	107,9%
K. Pensioenbijdragen	108	108
L. Pensioenuitkeringen	235	229

* De vergelijkende cijfers zijn voor presentatie- en vergelijkingsdoeleinden aangepast.

In onderstaande tabel volgen een aantal kerncijfers en kerngetallen over de laatste 5 jaar.

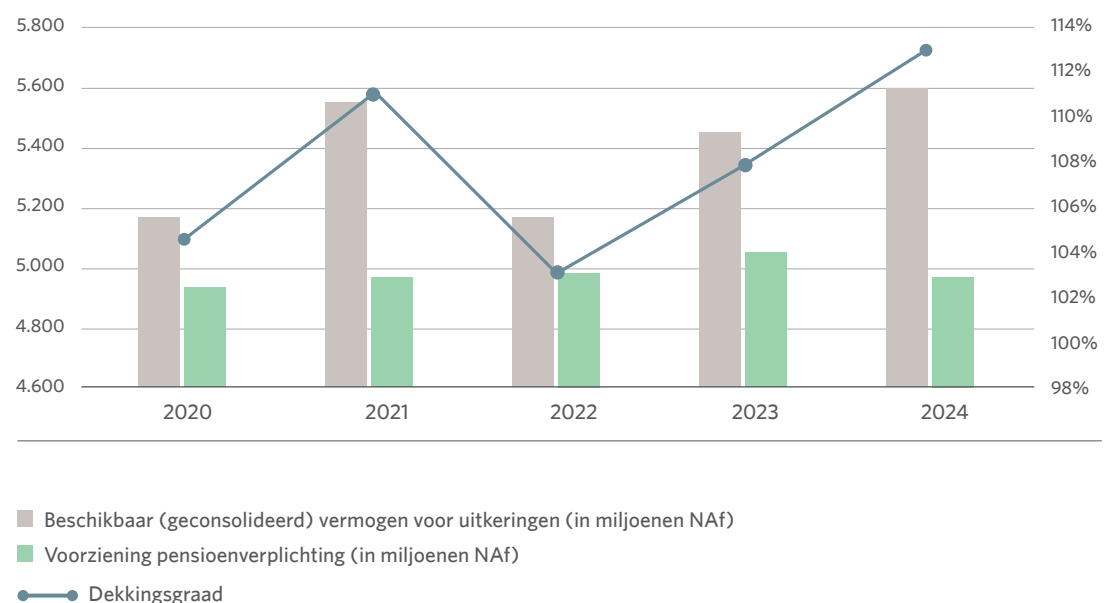
	2024	2023	2022	2021	2020
(in miljoenen NAf)					
Vermogenssituatie en solvabiliteit van het fonds					
Pensioenvermogen (incl. Beleggingsreserve)	5.611	5.457	5.181	5.557	5.187
Dekkingsgraad (in %)	113,0%	107,9%	103,7%	111,5%	104,6%
Aantal aangesloten lichamen	58	58	58	58	62
Aantal deelgenoten (in aantallen)	22.874	22.592	22.430	22.219	22.212
Deelgenoten in actieve dienstbetrekking	7.987	8.016	8.026	8.184	8.685
Mannen	3.299	3.335	3.319	3.405	3.623
Vrouwen	4.688	4.681	4.707	4.779	5.062
Deelgenoten met uitgesteld pensioen / Premievrijen	3.944	3.714	3.613	3.361	3.092
Mannen	1.618	1.537	1.543	1.418	1.309
Vrouwen	2.326	2.177	2.070	1.943	1.783
Gepensioneerden / Pensioentrekkenden	10.943	10.862	10.791	10.674	10.435
Mannen	4.895	4.905	4.912	4.917	4.850
Vrouwen	5.892	5.789	5.694	5.552	5.367
Wezen	156	168	185	205	218
Totale premie	18%	18%	18%	18%	18%
Werkgevers	12%	12%	12%	12%	12%
Werknemers	6%	6%	6%	6%	6%
Beleggingsportefeuille	5.467	5.340	5.110	5.340	5.096
Aandelen	1.175	1.127	1.338	1.127	1.498
Binnenland	86	85	67	85	57
Buitenland	1.089	1.041	1.271	1.041	1.441
Deelnemingen	1	1	1	1	3
Binnenland	1	1	1	1	3
Buitenland	0	0	0	0	0
Vastrentende waarden	3.895	3.832	3.384	3.832	3.424
Binnenland	2.053	1.893	1.859	1.893	1.808
Buitenland	1.841	1.939	1.525	1.939	1.616
Vastgoedbeleggingen	382	383	372	383	175
Binnenland	382	383	372	383	175
Buitenland	0	0	0	0	0
Transitorische posten - Buitenland	14	-2	15	-2	-4
Totaal rendement op jaarbasis	6,3%	8,7%	-4,1%	8,5%	6,3%

Ontwikkeling in het aantal deelnemers gedurende de laatste 5 jaar.

In 2024 zien we net als de afgelopen 4 jaren een stijging in het aantal gepensioneerden. Dit is conform verwachting gelet op het feit dat APC een rijp fonds is. Het aantal actieven laat een lichte daling zien in verband met het uitblijven van aansluiting van nieuwe organisaties alsook ongewijzigde aannamebeleid (geen significante groei) bij de aangesloten organisaties. De deelgenoten die niet meer in actieve dienst zijn, blijven onderdeel van het fonds, waardoor het aantal premievrijen ook verder stijgt.

Ontwikkeling geconsolideerd pensioenvermogen, VPV en de dekkingsgraad gedurende de laatste 5 jaar.

Het pensioenvermogen wordt bepaald als het totaal van de activa minus de schulden en de overige voorzieningen.

In 2024 heeft APC vergeleken met het voorgaand jaar een verhoging laten zien in de dekkingsgraad, namelijk van 107,9% naar 113,0%. Voor het verslagjaar 2024 blijkt dat met name het saldo resultaat van de wijziging van de actuariële grondslagen per ultimo 2024, samen met het resultaat op de beleggingsopbrengsten, de belangrijke factoren waren die hebben bijgedragen aan de positieve ontwikkeling van de dekkingsgraad van 107,9% ultimo 2023 naar 113,0% ultimo 2024. De wijziging van de actuariële grondslagen betreft een verhoging van de rekenrente van 3,5% naar 4,0% en de verzwaring van de sterfteverwachtingen bij de mannelijke deelnemers.

3 ■ BESTUURSVERSLAG

Verbinding in beweging Reflectie van het bestuur op 2024

In 2024 stonden we als bestuur opnieuw voor de uitdaging om koers te houden in een wereld die voortdurend verandert. Geopolitieke onzekerheid en economische uitdagingen waren voelbaar, ook in ons werk als pensioenfonds. Tegelijkertijd kende Curaçao in 2024 een duidelijke economische opleving: meer werkgelegenheid, hogere bestedingen en verbeterde belastingopbrengsten. Deze ontwikkeling vormt een positief fundament voor de pensioensector, al blijft waakzaamheid geboden vanwege risico's als inflatie.

Het bestuur heeft gedurende het jaar op vaste momenten vergaderd met de directie, toezicht gehouden op de uitvoering van beleid en sturing gegeven aan nieuwe ontwikkelingen.

Ook zijn er belangrijke voorbereidingen getroffen voor het Strategisch Plan 2025–2029, waarin **klantgerichtheid**, **digitale wendbaarheid** en **maatschappelijke verbondenheid** centraal staan. Dit jaarverslag met als thema '**Generaties verbonden. De kracht van familiebanden**' sluit daarop aan.

Verslag over het boekjaar 2024

Voor APC was 2024 vooral een jaar van verdieping, herijking en vooruitkijken. We werkten verder aan de versterking van onze financiële positie, het optimaliseren van onze beleggingsstrategie en het realiseren van de doelstellingen uit het Strategisch Plan 2022-2024. Daarbij hielden we voortdurend oog voor de belangen van onze deelnemers: jong en oud, actief en gepensioneerd.

Resultaten en keuzes

In een context van geopolitieke spanningen, volatiele markten en hoge rente omgeving is APC erin geslaagd een solide rendement te behalen. De dekkingsgraad verbeterde tot boven de 105%, waarmee de financiële stabiliteit van het fonds verder werd verstevigd. Dit bood ruimte voor hernieuwde gesprekken met stakeholders over onderwerpen als indexering per januari 2025 van de pensioenen en de pensioenaanspraken.

Ook zijn in 2024 diverse duurzame investeringen gerealiseerd, waaronder projectfinancieringen in het windmolenpark en andere lokale projecten, passend bij onze langetermijnvisie op rendement en maatschappelijke impact.

Dienstverlening en bewustwording

In 2024 hebben we het contact met deelnemers verder geïntensiveerd. Via pensioensprekken, groep presentaties en voorlichtingsbijeenkomsten is met duizenden deelnemers direct contact geweest. De inzichten hieruit dragen bij aan de voortdurende verbetering van onze dienstverlening, die steeds persoonlijker en toegankelijker wordt.

Organisatieontwikkeling en cultuur

Het bestuur heeft in 2024 toegezien op de doorontwikkeling van leiderschap, samenwerking en wendbaarheid binnen APC. Er zijn strategische sessies gehouden met de medewerkers en het nieuwe Strategisch Plan is vastgesteld. Digitale optimalisatie is een belangrijk aandachtspunt, met een intensieve voorbereiding op de implementatie van het nieuwe deelnemersadministratiepakket 'Lifetime'.

Strategische herijking

Tot slot is gestart met het formuleren van het Strategisch Plan 2025-2029. In samenwerking met de directie en interne deskundigen zijn maatschappelijke trends, klantinzichten en technologische ontwikkelingen geanalyseerd. Daarbij is ook aandacht besteed aan de impact van lokale economische ontwikkelingen, zoals de groei van toerisme en de toename van vastgoedprojecten, die relevant zijn voor onze beleggingsstrategie. Deze strategische keuzes dragen bij aan onze missie: het waarborgen van financiële rust voor alle generaties.

Het jaar 2024 markeert de afronding van een belangrijke periode én de start naar een nieuwe fase.

Overbrugt generaties en bouwt aan vertrouwen

Interview Cindy Jozefa-Do Rego

"Pensioen is meer dan een financiële uitkering na je loopbaan. Het staat voor stabiliteit, vertrouwen en waardigheid." Met die woorden schetst Cindy – voorzitter van het bestuur van APC – de kern van haar missie. Als bestuurder is zij zich bewust van de verantwoordelijkheid die komt kijken bij het beheren van het collectieve pensioenvermogen van duizenden deelnemers. Maar bovenal wil zij verbinding brengen: tussen mensen, generaties, beleid en maatschappij.

2024 was een bijzonder jaar, zowel wereldwijd als op Curaçao. Toch bleef APC koersvast. "Als bestuur kiezen we voor balans: vasthouden aan wat nodig is, en flexibel zijn waar het kan. We laten ons niet leiden door de waan van de dag, maar door waarden die standhouden, ook als het waait."

Cindy gelooft in een toekomstgerichte visie waarin APC meer is dan een uitvoeringsorganisatie: "We zijn steeds zichtbaarder als grote speler in de maatschappij. Pensioen raakt veel thema's: solidariteit, bestaanszekerheid, vergrijzing en duurzaamheid. Het raakt mensen – en dus moeten we zichtbaar en dichtbij blijven."

De persoonlijke betrokkenheid van Cindy is voelbaar. Ze vertelt over haar oma, die 103 jaar oud werd zonder een opgebouwd pensioen,

"Je toekomst begint vandaag."

maar die niets tekortkwam dankzij de kracht van familie. "Zij is mijn symbool van kracht en solidariteit. Wat wij nu beheren bij APC, is iets dat we met zorg moeten doorgeven aan volgende generaties."

Voor jonge mensen heeft Cindy een heldere boodschap: "Je toekomst begint vandaag. Pensioenbewustzijn gaat niet over cijfers, maar over weten waar je staat. Je hoeft het niet allemaal te snappen, maar wel te beseffen dat je meedoet aan iets dat groter is dan jij alleen."

Als jong bestuurslid – een van de jongste voorzitters – voelt ze zich thuis in een omgeving waar nieuwe energie en ervaring samenkomen. "Generaties vullen elkaar aan. Ouderen geven wijsheid door, jongeren brengen nieuwe inzichten. In die wisselwerking ontstaat duurzame verandering."

Cindy leidt APC met visie, betrokkenheid en goed gevoel voor richting. Wat haar drijft? "We beheren niet alleen geld, maar bouwen voort op het vertrouwen van onze stakeholders. En dat vraagt om anders aanwezig zijn: minder op afstand, meer in verbinding."

" Generaties vullen elkaar aan. Ouderen geven wijsheid door, jongeren brengen nieuwe inzichten. In die wisselwerking ontstaat duurzame verandering."

Leiderschap met scherpte, zorg en visie

Interview Evelyn Kruithof-Bor

“Leiderschap is niet alleen koers bepalen, maar ook voelen waar de wind vandaan komt.” Evelyn Kruithof-Bor, directeur van APC, staat bekend om haar scherpe blik, competitieve geest en mensgerichte aanpak. In 2024 leidde ze de organisatie met grote betrokkenheid door een jaar vol strategische herijking en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Een belangrijk onderdeel van dat jaar was het intensieve traject rondom de indexering en de voorbereidingen voor de modernisering van de PLVO, naast het gezamenlijk werken aan het Strategisch Plan 2025-2029. “We hebben samen met medewerkers, bestuur en stakeholders intensief gewerkt aan een koers die ons als fonds niet alleen financieel sterk houdt, maar ook vooral relevant en betrouwbaar voor de samenleving.” Evelyn stuurt op verbinding tussen visie en uitvoering, een proces dat volgens haar begint met luisteren én het koesteren van het collectief vertrouwen. “We moeten begrijpen wat onze deelgenoten nodig hebben. Van de jonge overheidsdienaar tot de gepensioneerde weduwe: hun levensverhalen vormen de kern van onze missie.”

Die missie – Your Journey, Our Goal – vertaalt ze in tastbare keuzes. Met een beheerd vermogen van ca. 6 miljard gulden en een toenemende betrokkenheid bij lokale thema’s, draagt APC bij aan maatschappelijke vooruitgang. Zo wordt, in samenwerking met betrokken partijen, actief gezocht naar oplossingen voor passende en toekomstbestendige huisvesting, met oog voor vergrijzing en zorgbehoeften.

Ook speelt APC een rol in de ontwikkeling van de APC Bank, scale-ups in samenwerking met het Curaçao Growth Fund, en de ondersteuning van de energietransitie.

“Onze beleggingen zijn geen abstracte getallen. Ze raken het dagelijks leven van mensen en hun positieve impact is zichtbaar in de maatschappij. Dat besef zit diep in onze cultuur. Dat geldt ook voor de dienstverlening. We bouwen aan transparantie via systemen én aan nabijheid, via persoonlijk contact, zoals voorlichtingssessies en gesprekken met deelgenoten.”

“ Pensioen is per definitie familiegericht. Het biedt zekerheid, ook voor nabestaanden.”

Het thema van het jaarverslag – Generaties verbonden: De kracht van familiebanden – sluit naadloos aan bij hoe zij APC ziet. “Pensioen is per definitie familiegericht. Het biedt zekerheid, ook voor nabestaanden. Maar ook binnen APC zijn we als een familie: we kennen elkaar, steunen elkaar en vieren samen de belangrijke momenten van de organisatie.” Ze noemt het belang van intergenerationele kennisuitwisseling, van het koesteren van ervaring én het ruimte geven aan jonge stemmen. “De juiste balans tussen ervaring en innovatie houdt ons scherp.”

Haar stijl van leidinggeven is dynamisch en veel-eisend, maar altijd in relatie tot de mensen om haar heen. “Ik verwacht veel, maar geef ook veel.

Dat zit in goed voorbereid zijn, in eerlijk zijn, en in mensen meenemen in het waarom. Alleen dan ontstaat eigenaarschap.” In 2024 leidde ze haar team door een intensief proces van organisatieontwikkeling, cultuurversterking en toekomstgericht samenwerken. “De platforms voor overleg, dialoog en participatie maken deel uit van onze werkcultuur. Ze helpen ons koers te houden, met betrokkenheid en vertrouwen als fundament.”

Evelyn is zich sterk bewust van de maatschappelijke rol van APC. “Als organisatie met impact moet je alert zijn op de wereld om je heen én op wat er intern leeft. Die combinatie stelt ons in staat om verantwoordelijkheid te nemen op het juiste moment, met de juiste toon.”

“ We zijn beter toegerust op de toekomst – met een stevige basis, een gedragen koers en een organisatie die midden in de samenleving staat.”

Haar conclusie over 2024 is helder: “We zijn beter toegerust op de toekomst – met een stevige basis, een gedragen koers en een organisatie die midden in de samenleving staat.”

*Ik vind het leuk als
Nana verhaaltjes vertelt
en met ons meedoet.
Vooral als ze zelfs
in de ballenbak komt!*

**Ze stormen 's ochtends mijn huis
binnen met een luid 'Nanaaaa!'
en dan begint ons avontuur.
Verhaaltjes verzinnen, muffen
bakken, dansen, voetballen,
turnen. Elke dag is een feest.**

Oma Bianca

In de zachte uren van de middag,
als het huiswerk klaar is,
heb ik de tijd om met hen te praten,
over hun dag, hun dromen,
en alles daartussenin.

Opa Daal

*Opa staat elke ochtend
vroeg op om gras-thee
voor me te maken.
Hij is er altijd om te
helpen 'mi ta gusta
tambe ku opa ta
malkria nos'.*

4 ■ GOVERNANCE EN ORGANISATIE

OVER APC GROEP

Het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) is een publiekrechtelijke rechtspersoon en vormt samen met dochterondernemingen als Centrale Hypotheek Bank NV (CHB), Korporaal NV en APC Bank NV de APC Groep.

Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (het fonds)

De publiekrechtelijke rechtspersoon Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) is per 10 oktober 2010 ontstaan. Het fonds is statutair gevestigd op Curaçao aan de Schouwburgweg 26. Het doel van het fonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden ter zake van ouderdom, overlijden en invaliditeit. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren (P.B. 1997, no. 312). Sinds de oprichting werkt APC vanuit Curaçao aan een solide en toekomstbestendige pensioenvoorziening.

Centrale Hypotheek Bank NV (CHB), gehouden belang van APC: 96,67%

CHB is per 20 december 1976 op Curaçao opgericht en is gevestigd in Curaçao aan de Schouwburgweg 26. Het statutaire doel van de vennootschap is het ter leen verstrekken van geld onder hypothecair verband, het ter leen opnemen van gelden tegen uitgifte van pandbrieven of schuldbekentenissen, het verkrijgen en vervreemden van onroerende goederen en het verlenen van bemiddeling bij het sluiten van verzekeringen. CHB oefent haar bedrijf uit op Curaçao, Bonaire, Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba.

Korporaal NV, gehouden belang van APC: 100%

Op 11 december 2018 heeft APC door koop van alle aandelen in Korporaal NV een 100% belang in Korporaal NV. Korporaal NV is in 1963 opgericht naar Nederlands Antilliaans recht en is gevestigd op Curaçao. Het statutaire doel van Korporaal is de handel in-, de exploitatie van- en het beheer over roerende en onroerende zaken, het uitvoeren van bouwwerken, verbouwingen en herstellingen, het deelnemen in andere ondernemingen met gelijk of aanverwant doel, en in het algemeen het verrichten van al datgene wat met het vorenstaande in de ruimste zin genomen verband houdt. Korporaal NV heeft geen personeel in dienst. Haar enige activiteit op dit moment is het in bezit hebben van grond.

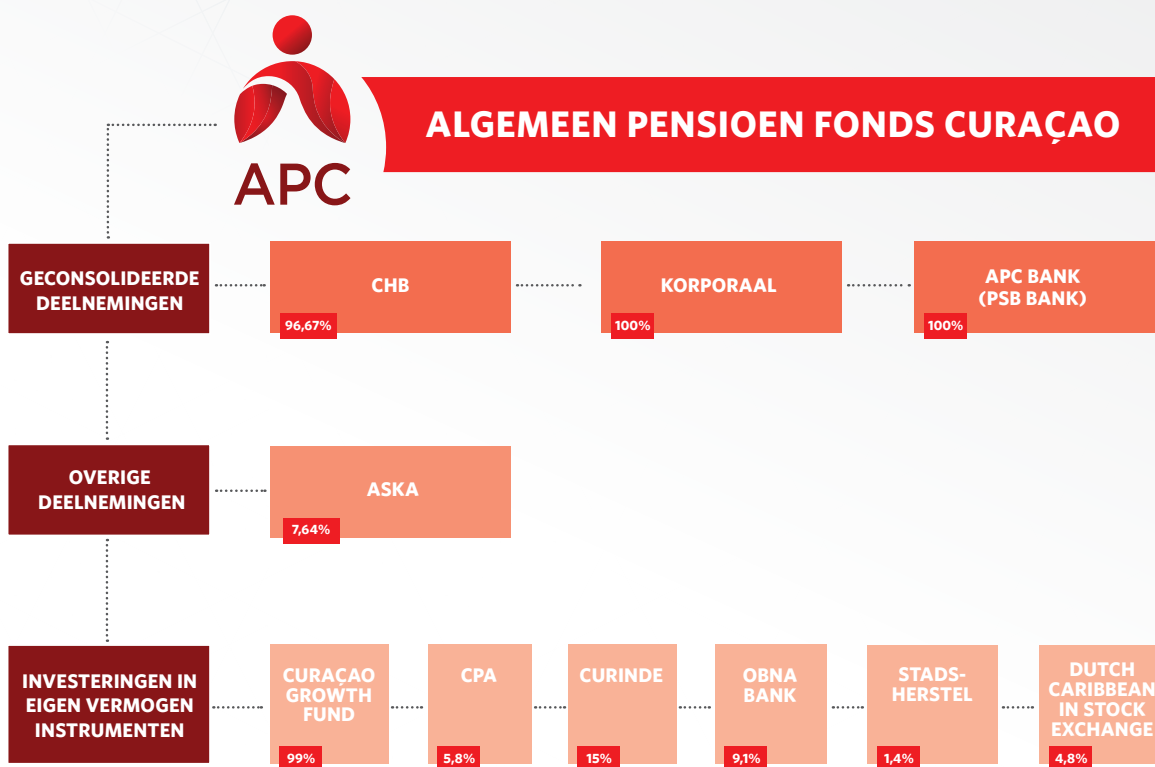
APC Bank NV (inclusief PSB Bank NV), gehouden belang van APC: 100%

Het fonds heeft op 14 april 2020 APC Bank NV opgericht. Het statutaire doel van APC Bank is het optreden als bank en kredietinstelling ter uitoefening van het bankbedrijf, de wissel en commissiehandel en de makelaardij en bemiddeling in effecten en overige waardepapieren alsmede het verrichten van alle financiële operaties in de ruimste zin van het woord; optreden als spaarbank; agent voor verzekeringsovereenkomsten, en het deelnemen in andere vennootschappen.

APC Bank heeft op 28 april 2020 een 100% belang in PSB Bank NV verworven en vervolgens heeft APC Bank na een traject op 31 december 2020 een commerciële banklicentie verkregen van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten. Doelstelling van APC Bank is een digitale bank op te zetten met fysieke locatie(s) zijnde “phygital” bank.

ORGANISATIESTRUCTUUR

De structuur van de APC Groep bestaat uit een kern van geconsolideerde deelnemingen en overige investeringen. Deze structuur maakt het mogelijk om vanuit een robuuste basis investeringen te doen in vastgoed, bancaire dienstverlening en maatschappelijke projecten. Hieronder volgt de organisatiestructuur van de APC Groep.

BESTUUR EN DIRECTIE

Het bestuur van APC bestaat uit zeven leden, waaronder een onafhankelijke voorzitter, drie werknemersbestuursleden (waarvan één de gepensioneerden vertegenwoordigt) en drie werkgeversbestuursleden. Zij worden benoemd voor een periode van vijf jaar. Het bestuur handelt in het belang van alle belanghebbenden, waarbij zowel korte- als langetermijneffecten worden meegewogen.

Hieronder volgt de samenstelling van het bestuur per 31 december 2024

NAAM, FUNCTIE EN GESLACHT	GEBOORTEDATUM	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN
Mevrouw Cindy Jozefa-Do Rego <i>Voorzitter</i>	25 mei 1984	6 oktober 2022	6 oktober 2027
De heer Amadeo V.E. Vilchez <i>Lid (werknemersbestuurslid)</i>	8 januari 1964	1 september 2017	18 januari 2028
Mevrouw Janine Laclé <i>Lid (werkgeversbestuurslid)</i>	26 november 1971	31 augustus 2015	31 augustus 2025
Mevrouw Civianny Axson <i>Lid (werkgeversbestuurslid)</i>	5 september 1984	6 oktober 2022	6 oktober 2027
Mevrouw Sharetti Bryan <i>Lid (werknemersbestuurslid)</i>	4 augustus 1972	18 januari 2023	18 januari 2028

De directie, bestaande uit een directeur en adjunct-directeur, heeft de dagelijkse leiding over het fonds. Bevoegdheden zijn door het bestuur gedelegeerd en gemandateerd vastgelegd in bestuursbesluiten. De directie wordt ondersteund door een Management Team van vijf leden.

Hieronder volgt de samenstelling van de directie per 31 december 2024

NAAM, FUNCTIE EN GESLACHT	GEBOORTEDATUM	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN
Mevrouw Evelyn Kruithof-Bor <i>Directeur</i>	19 april 1972	21 september 2011	-
De heer Ramiro Griffith <i>Adjunct Directeur</i>	26 juni 1977	1 juni 2018	-

ORGANISATIE EN PERSONEEL

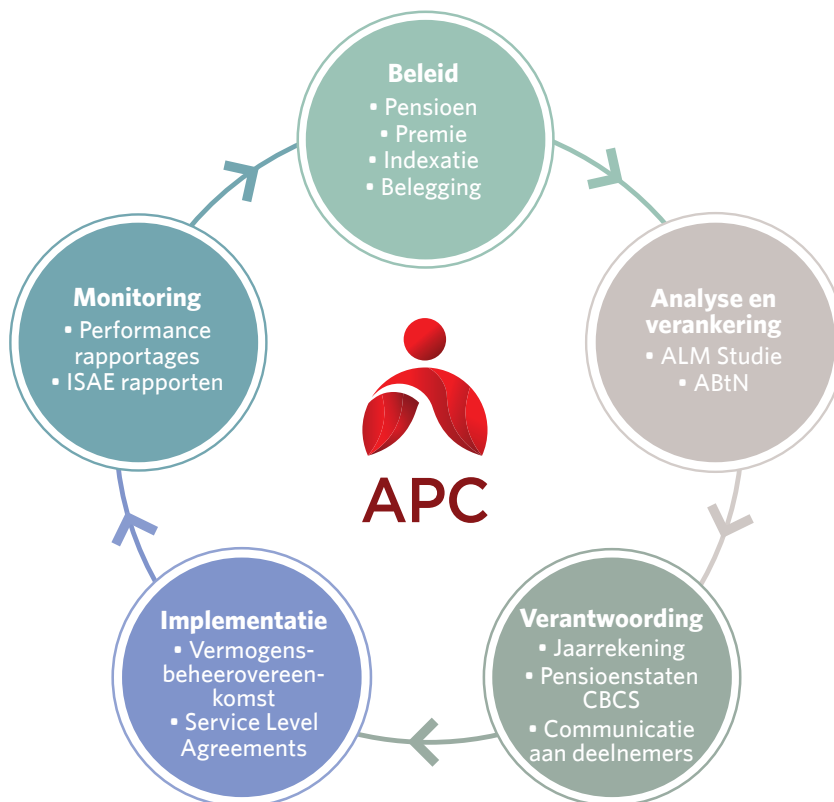
De APC Groep telde per eind 2024 in totaal 185 medewerkers, verdeeld over de verschillende entiteiten.

ENTITEIT	31 DECEMBER 2024	31 DECEMBER 2023
Algemeen Pensioenfonds van Curaçao	69	64
Centrale Hypotheekbank NV	40	41
Korporaal NV	-	-
APC Bank NV	76	81
De APC Groep	185	186

Via het Online Learning Platform 'APC Academy' en aanvullende trainingen houdt APC de kennis en vaardigheden van haar medewerkers actief op peil.

BELEID, VERANTWOORDING EN TOEZICHT

Hieronder volgt een grafische weergave van de componenten van beleid, verantwoording en toezicht.

Pensioenbeleid

De pensioenregeling is vastgelegd in de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren, P.B. 1997 no. 312. De geconsolideerde tekst van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren is vastgesteld bij P.B. 2013 no. 27. Bij landsverordening van 28 december 2015, P.B. 2015 no. 78, is de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren (PLVO) met ingang van 1 januari 2016 ingrijpend gewijzigd. In het boekjaar 2024 zijn er geen wijzigingen in de bestaande regeling aangebracht.

Premiebeleid

De pensioenpremie wordt formeel vastgesteld door de wetgever. Volgens de Pensioenlandsverordening geldig voor 2024 bedraagt de premie 18% van de bijdragegrondslagen van de deelnemers per jaar (2023: 18%).

Indexatiebeleid

Het pensioenfonds kent ingaande 2016 een voorwaardelijk indexatiebeleid ten aanzien van de (oude) opgebouwde pensioenen van zijn deelnemers. Deze is afhankelijk van de algemene bezoldigingsverhoging bij de overheid en afhankelijk van de financiële positie van het fonds. In de financiële opzet van het pensioenfonds wordt vanuit gegaan dat de indexaties gefinancierd worden uit de marge van de dekkingsgraad die boven de 105% ligt.

De overheid heeft gedurende 2024 met terug werkende kracht ingaande primo 2024 een algemene loonsverhoging doorgevoerd. Op basis van het fonds beleid, uitgaande van de dekkingsgraad ultimo 2023 (107,9%) en haar financiële positie in 2024 heeft het fonds het besluit genomen om de pensioenen ingaande 2024 met 0,7% te indexeren, de resterende 1,7% kwam in de lijst van nog in te halen indexatie terecht.

Beleggingsbeleid

Op basis van de analyse van de 4 beleidsinstrumenten en op basis van het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen, van het vermogen, van de dekkingsgraad en van de premie, worden prognoses gemaakt ten aanzien van rendementsverwachtingen, voorzieningen en dekkingsgraad. Uiteindelijk wordt een strategische beleggingsmix gekozen waarbij optimalisatie van het rendement binnen aanvaardbare risicokaders wordt nagestreefd.

Het bestuur laat zich op het gebied van beleggingen adviseren door een externe Beleggingscommissie.

De samenstelling van de Beleggingscommissie is per ultimo boekjaar als volgt:

NAAM	FUNCTIE	GEBOORTEDATUM	DATUM AANTREDEN
De heer Edgar V. Lotman	Voorzitter	10 maart 1952	22 februari 2001
De heer Oscar L. Bennett	Lid	8 maart 1969	16 augustus 2011
De heer Hendrikus C.A. Gerrits	Lid	22 augustus 1968	6 januari 2021

Financieel beleid

Het bestuur heeft een Audit Committee ingesteld. De Audit Committee ondersteunt het bestuur bij financiële verslaggeving, risicobeheer en compliance. De Audit Committee bestaat uit een voorzitter die tevens bestuurslid is en twee andere leden. Een van de laatstgenoemde leden hoeft geen lid van het bestuur te zijn.

De samenstelling van de Audit Committee is per ultimo boekjaar als volgt:

NAAM, FUNCTIE EN GESLACHT	GEBOORTEDATUM	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN
Mevrouw Janine Laclé <i>Voorzitter vanaf 10 maart 2024</i> <i>Lid vanaf 1 juli 2022</i>	26 november 1971	10 maart 2024 1 juli 2022	31 augustus 2025 10 maart 2024
De heer Geomaly A.G. Martes <i>Lid vanaf 15 juni 2024</i> <i>Voorzitter vanaf 12 januari 2015</i>	5 september 1960	15 juni 2024 12 januari 2015	15 juni 2025 10 maart 2024
De heer Rudsel A. Sophia <i>Lid vanaf 12 juni 2020</i>	18 augustus 1960	12 juni 2020	11 juni 2025

Het fonds wordt daarnaast ondersteund door externe deskundigen zoals EY Dutch Caribbean (accountant), AON (actuaris), Russell Investments (fiduciair vermogensbeheerder) en State Street Global Services (bewaarnemer effecten buitenland).

CORPORATE GOVERNANCE

Goed bestuur staat centraal bij APC. In het Handboek Corporate Governance zijn de verantwoordelijkheden en gedragsregels vastgelegd.

APC streeft om conform de bepalingen van de Landsverordening Corporate Governance (P.B. 2014, no. 3 (G.T.)) en het Landsbesluit Code Corporate Governance Curaçao (P.B. 2020, no. 50) zoals gewijzigd te handelen, tenzij deze bepalingen afwijken van de bepalingen van de Landsverordening Algemeen Pensioenfonds Curaçao (P.B. 2015, no. 1). APC werkt met een checklist om de naleving te monitoren. De Manager Juridische Zaken & Compliance voert jaarlijks een evaluatie uit, en verbeterpunten worden proactief opgevolgd.

Per 21 december 2022 is de Landsverordening Normering Topinkomens van toepassing geworden op APC.

DESKUNDIGHEID EN DIVERSITEIT

Het bestuur beschikt over brede expertise op gebieden zoals pensioenen, beleggingen, hrm, financiën, actuaariaat en recht. Diversiteit is een belangrijk uitgangspunt in de samenstelling van het bestuur. Zowel in termen van geslacht als leeftijd voldoet het bestuur aan de gewenste balans. In 2024 telde het bestuur vijf leden: vier vrouwen en een man.

RISICOBEBEERSING

APC hanteert een drielaags risicobeheersingsmodel (Three Lines of Defence), met duidelijke verantwoordelijkheden voor management, Risk Management en Internal Audit. Het Risk Committee van het bestuur monitort het beleid en de risico-expositie via rapportages en risk assessments.

EVALUATIE EN VERANTWOORDING

Het bestuur evalueert jaarlijks zijn eigen functioneren en dat van de directie. In 2024 heeft het bestuur vastgesteld dat de directie naar behoren heeft gefunctioneerd. Het bestuur is verantwoordelijk voor de aanstelling van de accountant en actuaris, en beoordeelt hun prestaties jaarlijks op basis van vaste criteria.

COMMUNICATIE EN STAKEHOLDERMANAGEMENT

Transparante communicatie is essentieel. Deelgenoten ontvangen jaarlijks een pensioenoverzicht. Voor bijna-gepensioneerden organiseert APC per jaar een voorlichtingssessie.

EXTERNE CONTROLE EN TOEZICHT

De Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten houdt toezicht op APC. Het fonds rapporteert per kwartaal over beleggingen en jaarlijks over de financiële positie. Daarnaast valt APC onder de controle van de Algemene Rekenkamer, die verslag uitbrengt aan de Staten.

UITBESTEDING

Sinds 2013 is het buitenlandse vermogensbeheer uitbesteed aan één fiduciair vermogensbeheerder en één globale custodian. Deze uitbesteding wordt periodiek geëvalueerd. Er is continu toezicht op naleving van kwaliteit, deskundigheid en servicevereisten.

ANALYSE EN VERANKERING

De Asset Liability Management (ALM) studie

In de ALM studie staat de optimalisatie van het rendement en het risicobeheer centraal. Het beleggingsbeleid bevat lange termijn doelstellingen op het gebied van solvabiliteit, rendement, liquiditeit en maatschappelijk verantwoord beleggen. Het doel van de ALM studie is het identificeren van mogelijke efficiëntieverbeteringen en het analyseren van de risico's van diverse beleidsalternatieven om tot evenwichtige beleidskeuzes te komen in een veld met soms conflicterende stakeholder belangen. APC voert elke 3 jaar een ALM onderzoek uit. APC heeft in boekjaar 2022 een ALM uitgevoerd voor het vaststellen van het strategische beleggingsbeleid voor de periode 2023-2025 en deze is door het bestuur goedgekeurd.

De Actuariële en Beleids Technische Nota (ABtN)

In de ABtN wordt een motivering gegeven van de financiële opzet en actuariële grondslagen van het pensioenreglement. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds het vermogen en anderzijds de voorziening pensioenverplichtingen. Verder worden in de ABtN de risicoanalyse en wijze van uitvoering gedocumenteerd. APC stelt minstens 1 keer per jaar een ABtN op, deze wordt door het bestuur van het fonds vastgesteld en wordt bij CBCS ingediend.

VISIE, FINANCIËEL DOEL EN DE STRATEGISCHE SPEERPUNTEN VAN APC

De visie, het financiële doel en de strategische speerpunten van APC zijn in het Strategisch Plan 2022-2024 gedefinieerd. Deze luiden als volgt:

Met meer dan 80 jaar kennis en ervaring op het gebied van pensioenen en beleggingen kiest APC ervoor om zich als een volwaardige partner voor haar pensioen- en beleggingsklanten te positioneren.

VISIE

“Your Pension and Investment Partner”

STRATEGISCHE DOELEN

Het overkoepelend Financieel doel is:

Om aan de pensioenverplichtingen van de huidige en de toekomstige deelnemers te kunnen voldoen, streeft APC naar het versterken van haar financiële positie, door een dekkingsgraad van minimaal 105% te bereiken, doch strevend naar een dekkingsgraad van 115%.

Ter realisatie hiervan zijn de volgende 4 subdoelen gedefinieerd:

- Optimaliseren rendement uit beleggingen.
- Waarborgen van een kostendekkende pensioenpremie.
- Beheersen van de beheerskosten.
- Optimaal Treasury management.

Naast het overkoepelend financieel doel heeft APC de volgende strategische speerpunten in het Strategisch Plan 2022-2024 gedefinieerd:

Customer Experience

Uit analyses blijkt steeds meer de noodzaak om de klant centraal te positioneren. De focus op de klant zal er voor zorgen dat APC tijdig in kan spelen op de wensen, eisen en behoeften van de steeds kritischer wordende klanten.

People & Change

De toegenomen eisen van de wetgever, toezichthouder en de maatschappij en de voortdurende veranderingen binnen zowel de pensioen- als de beleggingssector leiden tot een constante vraag om verandering. Deze verandering doet een groot beroep op het verandervermogen c.q. aanpassingsvermogen van APC, waarbij vooral het menselijke aspect niet uit het oog verloren mag worden.

Unique value proposition

Bestaansrecht van APC wordt ontleend uit de Landsverordening APC (Lv APC). Uit analyses blijkt dat individualisering een bedreiging kan vormen, desalniettemin is het de ambitie van APC om vanuit haar sterke merknaam de markten te betreden, waar een sterk imago en commerciële kracht belangrijk zijn.

Digital Optimization

APC heeft de afgelopen jaren reeds aan digitale optimalisatie gewerkt en heeft al vruchten geplukt van een, deels digitale, optimalisering van de organisatie. Dit heeft APC versterkt in haar overtuiging dat technologische ontwikkelingen het fonds een robuust fundament kunnen geven. Derhalve hecht het fonds waarde aan vergaande automatisering en digitalisering.

*Ik vind het leuk
om huiswerk te maken
met oma, spelletjes
te spelen en opa's
haar te kammen.*

Elke keer als ze bij
ons zijn, willen ze
spelletjes doen, zingen
en dansen met YouTube,
of opa optutten voor een
'feestje'. Opa herinnert
zich altijd het liedje
dat Amilia zong:
'Four little monkeys'.

Oma Louella

Hun blijdschap als ze
langskomen is alsof ze ons
j ren niet hebben gezien.

En dan die logica:
'Kenepa chiki, Kenepa
grandi... en Kenepa
medium, Omi!'"

Oma Gerda

*Met oma doe ik van
alles: koken, stoeien,
winkelen, spelletjes
spelen... maar het
allerleukst zijn
de quizjes en de
'moeilijke' sommen die
we samen oplossen.*

5 ■ VOORUITZICHTEN VAN APC

APC kijkt met vertrouwen vooruit naar 2025. Na de afronding van het vorige strategisch plan, begint dit jaar een nieuwe fase met de uitvoering van het Strategisch Plan 2025-2029. We bouwen daarbij voort op een stevige basis, met als doel om als betrouwbare en betrokken pensioen- en investeringspartner nóg meer waarde toe te voegen aan de samenleving.

Organisatie en mensen

APC kijkt met vertrouwen vooruit naar 2025. Na de afronding van het vorige strategisch plan, begint dit jaar een nieuwe fase met de uitvoering van het Strategisch Plan 2025-2029. We bouwen daarbij voort op een stevige basis, met als doel om als betrouwbare en betrokken pensioen- en investeringspartner nóg meer waarde toe te voegen aan de samenleving.

Dienstverlening en communicatie

Ook in 2025 staat de klant centraal. We bouwen aan nog betere communicatie met deelnemers en werkgevers. Met voorlichting, educatie en persoonlijk contact willen we pensioen begrijpelijker maken. We doen ook onderzoek naar wat deelnemers écht belangrijk vinden, zodat onze producten en diensten goed aansluiten bij hun wensen en verwachtingen.

Digitalisering en efficiëntie

De digitale transformatie krijgt een impuls. We voeren nieuwe systemen in, zoals het administratiepakket 'Lifetime', en vervangen verouderde applicaties. Daarnaast is APC intensief aan de slag met het ISO 27001 (ISMS) certificeringstraject. Daarmee maken we onze dienstverlening sneller, veiliger en toekomstbestendig. Tegelijk verbeteren we onze interne processen met betere databeveiliging, meer automatisering en helderdere werkafspraken.

Financiële koers en investeringen

We blijven onze financiële positie versterken. In 2025 voeren we het ALM-traject uit en zetten wij het actief beheer voort om onze beleggingen en premies af te stemmen op lange termijn doelen, met als hoofddoel waarborgen van de pensioenverplichtingen. We blijven investeren in duurzame, lokale en internationale projecten, én zoeken actief naar uitbreiding van het deelnemersbestand. Dit draagt bij aan een gezonde dekkingsgraad en het versterken van de mogelijkheid van indexatie voor deelnemers.

Strategische positionering en impact

Als fonds met maatschappelijke impact blijven we zichtbaar en betrokken. We blijven samenwerken met strategische partners om onze positie te versterken en waarde te creëren voor deelnemers én de lokale economie. Tegelijk bereiden we ons voor op wetswijzigingen/-modernisering, zoals de aangepaste Pensioenlandsverordening (PLVO) en Landsverordening APC (Lv APC), en zorgen we dat onze organisatie daar klaar voor is.

6 ■ FINANCIËLE POSITIE VAN DE APC GROEP

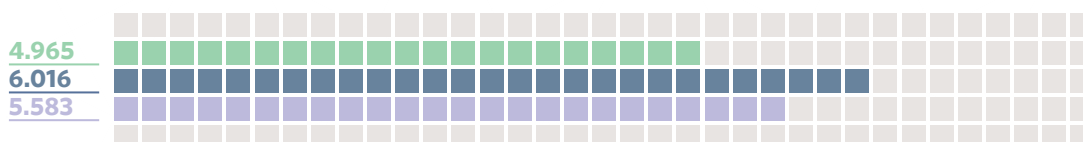
VERMOGEN

De APC Groep heeft per eind 2024 ad NAf 6.044 miljoen (2023: NAf 5.887 miljoen) aan bezittingen. Van deze bezittingen is NAf 433 miljoen (2023: NAf 430 miljoen) nodig ter dekking van de schulden en de overige voorzieningen.

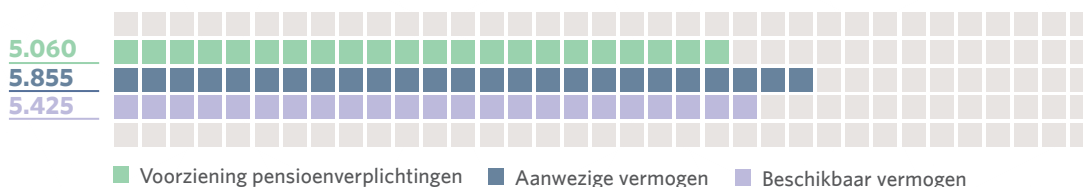
Het beschikbaar vermogen ultimo 2024 ad NAf 5.583 miljoen (2023: NAf 5.425 miljoen), gedefinieerd als het aanwezig vermogen minus de schulden en overige voorzieningen, is voldoende om de pensioenverplichtingen, die per eind 2024 op NAf 4.965 miljoen (2023: NAf 5.060 miljoen) zijn gewaardeerd, te dekken.

Het geconsolideerd aanwezig en beschikbaar vermogen ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) is onderstaand grafisch weergegeven.

BOEKJAAR 2024

BOEKJAAR 2023

DEKKINGSGRAAD

De dekkingsgraad van de APC Groep, gedefinieerd als de verhouding tussen het pensioenvermogen en de voorziening voor pensioenverplichtingen, bedraagt 113,0% ultimo 2024. De dekkingsgraad per eind boekjaar 2023 was 107,9%. Het per ultimo 2024 beschikbaar aanwezig vermogen is derhalve voldoende om aan de pensioenverplichtingen te voldoen en is ook voldoende voor dekking van de algemene risico's. Om de algemene risico's te kunnen dekken streeft het fonds naar een minimale dekkingsgraad van 105%. Op termijn is een dekkingsgraad van 115% door het fonds gewenst zodat er voldoende reserve wordt aangehouden ter dekking van onverwachte tegenvallers, waaronder tegenvallende beleggingsresultaten als gevolg van een slecht beursklimaat in enig jaar.

RESULTAAT

Per 31 december 2024 heeft de APC Groep een positief resultaat gerealiseerd van NAf 246.6 miljoen (2023: NAf 219.8 miljoen positief). Van het totaal resultaat is ad NAf 1.9 miljoen toegevoegd aan de Herwaarderingsreserve voor de vastgoedbeleggingen en het resterend bedrag ad NAf 244.7 miljoen is toegevoegd aan de Algemene reserve, voor het opvangen van de algemene risico's.

De pensioenopbouw in een jaar dient gedekt te worden door de premies. Het resultaat op de pensioenopbouw is het verschil tussen de feitelijk ontvangen premie beschikbaar voor pensioenopbouw en het voor de opbouw van de pensioenaanspraken benodigd bedrag. Het bedrag ontvangen aan reguliere bijdragen ligt in lijn met het verwachte bedrag op basis van de totale bijdragegrondslag en een premiepercentage van 18%. Per saldo bedroeg het resultaat op pensioenopbouw NAf 1.1 miljoen positief (2023: NAf 2.7 miljoen positief).

*Ik vind het leuk om
met oma te kleuren,
te dansen en met
mijn karretje te
shoppen. Dan vraag
ik: 'Oma, nos ta bai
Mangusa?'*

**De mooiste momenten zijn
wanneer ik samen met Elisha
in de tuin werk, plantjes water geef
of zie hoe ze opgaat in het spelen
en schoonmaken. Dan roept ze blij:
'Opa kurá ta shúshi!'**

Opa Johnny

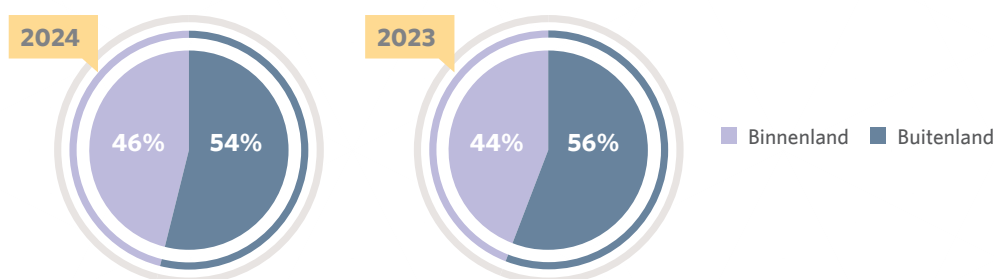

7 ■ BELEGGINGEN VAN DE APC GROEP

BELEGD VERMOGEN

De APC Groep had eind 2024 ongeveer 54% van het vermogen belegd in het buitenland en 46% in binnenlandse projecten. In totaal werd NAf 234,5 miljoen onttrokken aan de buitenlandse portefeuille, onder meer voor pensioenuitkeringen en herbeleggingen.

De verdeling van het totaal belegd vermogen van de APC groep over het binnenland en het buitenland (exclusief liquide middelen) is voor zowel het jaar 2024 als 2023 hieronder grafisch weergegeven.

De verdeling van de totale beleggingsportefeuille van de APC groep, gebaseerd op de waarderingsgrondslagen zoals gehanteerd voor de geconsolideerde jaarrekening, voor zowel het binnenland als het buitenland naar de verschillende beleggingscategorieën (exclusief liquide middelen) is hieronder weergegeven.

Ultimo 2024

	BINNENLAND		BUITENLAND		TOTAAL	
		%		%		%
<i>(in miljoenen NAf)</i>						
Vastrentende waarden (excl. deposito's)	2.017	81%	1.841	63%	3.859	71%
Aandelen	86	3%	1.089	37%	1.175	21%
Aankopen / transitorisch	-	0%	14	0%	14	0%
Vastgoedbeleggingen	382	15%	-	0%	382	7%
Deelnemingen	1	0%	-	0%	1	0%
Deposito's	36	1%	-	0%	36	1%
Totaal	2.523	100%	2.944	100%	5.467	100%

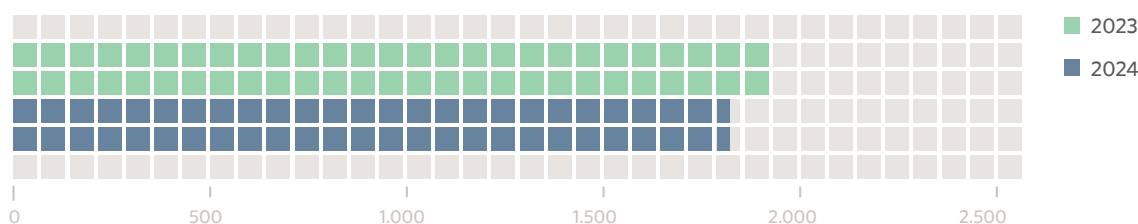
Ultimo 2023

	BINNENLAND		BUITENLAND		TOTAAL	
		%		%		%
<i>(in miljoenen NAf)</i>						
Vastrentende waarden (excl. deposito's)	1.840	78%	1.939	65%	3.779	71%
Aandelen	85	4%	1.041	35%	1.126	21%
Aankopen / transitorisch	-	0%	-2	0%	-2	0%
Vastgoedbeleggingen	383	16%	-	0%	383	7%
Deelnemingen	1	0%	-	0%	1	0%
Deposito's	53	2%	-	0%	53	1%
Totaal	2.362	100%	2.978	100%	5.340	100%

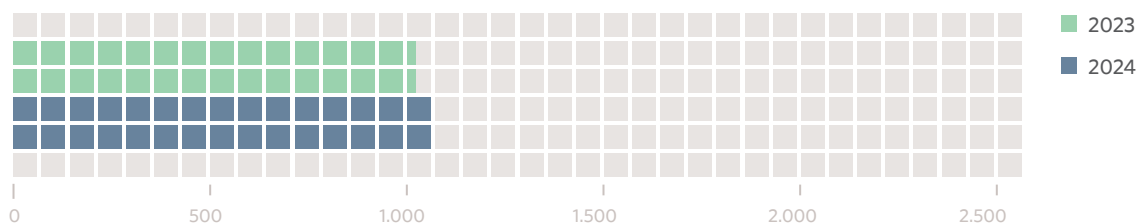
Hieronder volgen grafische uiteenzettingen van de verdeling van de binnenlandse en de buitenlandse beleggingsportefeuilles over het jaar 2024 ten opzichte van het jaar 2023.

Beleggingsportefeuille Buitenland ■ Internationale financiële markten verdeeld naar categorie

VASTRENTENDE WAARDEN

AANDELEN

INTERNATIONALE ONTWIKKELINGEN: VEERKRACHT IN TURBULENTE MARKTEN

De wereldeconomie liet in 2024 een gemengd beeld zien. De Verenigde Staten groeiden krachtig door, gedreven door consumentenuitgaven en investeringen in kunstmatige intelligentie. In Europa bleef de groei gematigd, maar daalde de inflatie dankzij ingrepen van de ECB. China behaalde zijn groei doelstelling met late stimuleringsmaatregelen, terwijl opkomende markten te kampen hadden met afzwakkende groei.

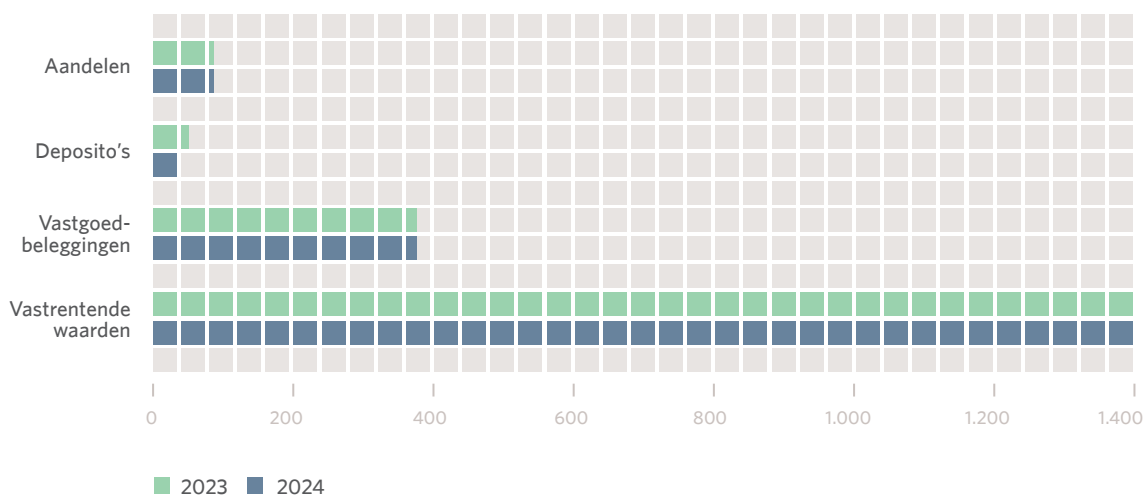
In 2024 vonden verkiezingen plaats in maar liefst 64 landen, waaronder acht van de tien meest bevolkte landen ter wereld. In veel van deze landen verloren zittende partijen stemmenaandeel, wat duidt op een bredere politieke verschuiving. De herverkiezing van Donald Trump zorgde na een aanvankelijk volatiele periode voor optimisme op de beurzen, vooral bij technologiebedrijven. Tegelijk verloren duurzame aandelen terrein. Aandelenmarkten presteerden over het algemeen sterk, waarbij de zogenoemde 'Magnificent 7' – Apple, Microsoft, Amazon, Alphabet (Google), Meta (Facebook), NVIDIA en Tesla – wederom een groot deel van het rendement voor hun rekening namen.

Obligaties stonden in de eerste helft van het jaar onder druk, maar herstelden in de tweede helft door dalende inflatieverwachtingen. Centrale banken zoals de FED en ECB zetten stappen richting renteverlagingen, zij het ongelijkmatig. De Amerikaanse lange rente steeg, terwijl in Europa vooral de kortetermijnrente daalde. De valutamarkten lieten wisselende bewegingen zien: de dollar versterkte zich na de Amerikaanse verkiezingen, terwijl valuta uit opkomende markten onder druk stonden.

Wat betekent dit voor APC?

De internationale markten boden in 2024 ruimte voor rendement, maar vroegen tegelijkertijd om actieve monitoring en flexibiliteit. Dankzij onze gespreide portefeuille, die reageert op uiteenlopende economische omstandigheden in sectoren en regio's, konden we effectief inspelen op de kansen en risico's van het jaar.

Beleggingsportefeuille Binnenland ■ Curaçao en overig Caribische deel in het Koninkrijk verdeeld naar categorie

LOKALE CONTEXT: GROEI MET MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Ook in Curaçao en de overige Caribische delen van het Koninkrijk zette het economische herstel door. Toename in verblijfstoerisme, investeringen in duurzame energie en vastgoedprojecten droegen bij aan groei en werkgelegenheid. Tegelijkertijd blijven uitdagingen als koopkrachtdaling, hervormingsdruk in zorg en pensioenen, en de terugbetaling van COVID-19-leningen actueel.

Het fonds speelde actief in op kansen in de binnenlandse markt. Binnenlandse leningen aan onder meer de toeristische en utiliteitssector leverden stabiele rendementen op. Grote vastgoedprojecten zoals Brakkeput Noord, de transformatie van het Waterfort Plaza en de aankoop van strategische panden zoals Gomezplein 5 en Berg Arrarat 1 versterken onze positie in de Curaçaose economie. Ook werd in 2024 voortgewerkt aan de opstart van de APC Bank, die eind Q2 2025 operationeel zal zijn.

RENDEMENTEN

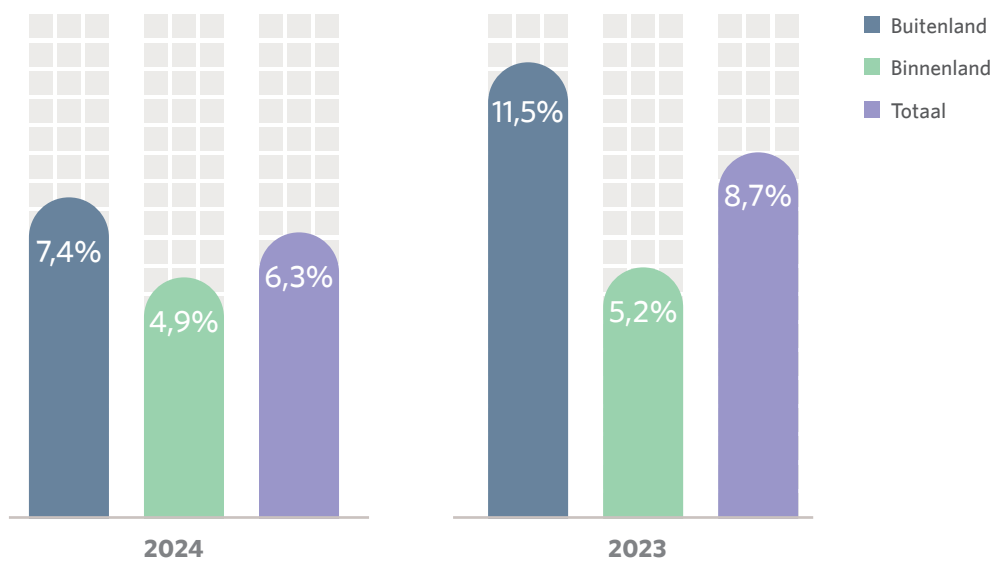
Solide rendement ondanks geopolitieke en economische onzekerheid

Het jaar 2024 kende wereldwijd een hoge mate van onzekerheid. Geopolitieke spanningen, inflatiedruk, renteontwikkelingen en de impact van verkiezingen in 64 landen bepaalden het beleggerssentiment. Toch kunnen we als APC terugkijken op een positief beleggingsjaar, mede dankzij een goed gespreide en veerkrachtige portefeuille. In dit verslag geven we inzicht in de internationale en lokale context, en lichten we de resultaten van onze beleggingsactiviteiten toe.

Resultaten: evenwichtige groei in binnen- en buitenland

De totale portefeuille van de APC Groep behaalde in 2024 een rendement van 6,3% (2023: 8,7%). Daarbinnen was het rendement op de buitenlandse beleggingen 7,4% (2023: 11,5%), met een uitschieter van 14,5% op aandelen en 2,2% op obligaties. De binnenlandse portefeuille, bestaande uit hoofdzakelijk vastrentende waarden, realiseerde een rendement van 4,9% (2023: 5,2%).

De rendementen voor de boekjaren 2024 en 2023 zijn hieronder grafisch weergegeven.

OP WEG NAAR 2025

In lijn met het nieuwe Strategisch Plan 2025–2029 blijven we investeren in zowel lokale als internationale projecten met impact. Onze focus ligt op waarde creatie op lange termijn, waarbij rendement hand in hand gaat met maatschappelijke bijdrage.

Het vertrouwen van onze deelnemers is het fundament van ons beleggingsbeleid. In 2024 hebben we dat vertrouwen opnieuw waargemaakt – met rendement, transparantie en betrokkenheid als leidraad.

Of we nu voetballen, spelletjes
doen of samen koken, met
elk van mijn kleinkinderen beleef ik
iets unieks. Hun vrolijkheid
en zorgzaamheid maken
elk moment bijzonder.

opa Tito

*Met opa praten we over
vliegtuigen, kijken we
filmpjes of spelen we Flight
Simulator. Ik vind het ook
fijn om bij opa en oma te
logeren, samen te eten
en 's ochtends thee
te drinken met opa.*

8 ■ ACTUARIËLE ASPECTEN

ACTUARIËLE ANALYSE VAN DE RESULTATEN

De resultaten van het fonds kunnen worden uitgesplitst naar een aantal bronnen zoals hieronder weergegeven. De actuariële analyse is gebaseerd op de enkelvoudige jaarrekening van APC. De voornaamste oorzaken van het resultaat in het boekjaar zijn:

Resultatenbron

	2024	2023
<i>(in miljoenen NAf)</i>		
Resultaat op beleggingsopbrengsten	123	250
Resultaat op indexatie primo 2024	(35)	
Resultaat op pensioenopbouw	1	3
Kosten	(1)	(0)
Uitkeringen	(3)	(1)
Risicoproces (sterfte)	(14)	(14)
Risicoproces (arbeidsongeschiktheid)	0	(3)
Wijziging actuariële grondslag en correctie Maia	158	(25)
Incidentele mutaties en diversen	17	10
Resultaat	247	220

Resultaat op beleggingsopbrengsten

Het resultaat op beleggingsopbrengsten is gelijk aan de behaalde netto beleggingsopbrengsten verminderd met de technisch benodigde interest.

Het resultaat op beleggingsopbrengsten per ultimo boekjaar 2024 is positief en bedraagt per saldo NAf 123.2 miljoen. Per ultimo 2023 was dit resultaat per saldo NAf 250.3 miljoen positief.

Resultaat op indexatie primo 2024

De toeslagverlening is voorwaardelijk en wordt toegekend indien er sprake is van een algemene loonsverhoging én als de dekkingsgraad van het pensioenfonds dit toestaat. De overheid heeft gedurende 2024 met terugwerkende kracht (TWK) ingaande primo 2024 een algemene loonsverhoging van 2,4% doorgevoerd. Op basis van het fonds beleid, uitgaande van de dekkingsgraad per eind 2023 (107,9%) en haar financiële positie in 2024 heeft het fonds het besluit genomen om de pensioenen ingaande 2024 met 0,7% te indexeren. De resterende 1,7% kwam op de lijst met nog in te halen indexatie terecht.

Als gevolg van de toegekende indexatie van 0,7% - alle opgebouwde pensioenrechten op 1 januari 2024 zijn met 0,7% verhoogd - is de VPV in verband hierdoor extra comptabel aangepast. Hierdoor is NAf 35 miljoen extra comptabel toegevoegd aan de VPV.

Resultaat op pensioenopbouw

Het resultaat op pensioenopbouw is het verschil tussen de feitelijk ontvangen premie beschikbaar voor pensioenopbouw en het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigd bedrag. De opbouw van de pensioenaanspraken in het boekjaar, als gevolg van de toename van de doorgebrachte diensttijd, dient in beginsel te worden gedekt door ontvangen bijdragen. Per saldo bedraagt het resultaat op pensioenopbouw NAf 1.1 miljoen positief (2023: NAf 2.7 miljoen positief). Het bedrag ontvangen aan reguliere bijdragen is in lijn met het bedrag dat het fonds op basis van de totale bijdragegrondslag, een premiepercentage van 18%, zou verwachten.

Resultaat op kosten

Het resultaat op kosten is het verschil tussen de opslag voor kosten zoals deze is opgenomen in de premie plus de vrijval van de kostenopslag uit de VPV minus de werkelijke kosten volgens de rekening van baten en lasten. Hierbij wordt gekeken in welke mate de werkelijk gemaakte kosten worden gedekt door de veronderstelde kostenopslag (in de voorziening en premie). Het resultaat op kosten bedraagt NAF 1.0 miljoen negatief (2023: NAF 0.276 miljoen negatief). De opslag voor kosten in de premie bedraagt 2,5% van de bijdragegrondslag en de vrijval uit de VPV is ultimo 2023 verhoogd van 2,0% van de pensioenuitkeringen naar 2,5%. Ondanks dat het fonds over het jaar 2024 te maken had met een hogere kostenopslag is het verlies op kosten relatief significant toegenomen. Het zijn met name de automatiseringskosten van het fonds die relatief gezien noemenswaardig zijn toegenomen.

Resultaat op uitkeringen

Het resultaat op uitkeringen is het verschil tussen de verwachte vrijval uit de VPV voor uitkeringen, inclusief afkoop, en de werkelijke uitbetaalde uitkeringen conform de staat van baten en lasten, inclusief het bedrag aan vervallen maar niet uitbetaalde pensioenen en afkoop. Het resultaat op uitkeringen in het boekjaar bedraagt NAF 3.1 miljoen negatief (2023: NAF 1.2 miljoen negatief).

Resultaat op risicoproces (sterfte)

Hieronder wordt de invloed van sterfte op de hoogte van de voorziening verstaan. Hierbij komt het verschil tussen werkelijke en veronderstelde sterfte tot uiting. Aan de berekening van de VPV liggen overlevingstafels ten grondslag. Op basis van die overlevingstafels wordt door overlijden bij verzekeringen met een risico van langlevens (ouderdomspensioen) een zekere vrijval uit de VPV verwacht. Deze vrijval vanuit de VPV wordt de risicopremie langlevens genoemd. Als in werkelijkheid niemand overlijdt, treedt deze risicopremie als verlies op. Bij deze verzekeringen (langlevens) is dus de risicopremie het maximale verlies.

Bij verzekeringen met risico van kortlevens (latent partnerpensioen) wordt juist verwacht dat door overlijden de VPV moet worden verhoogd. Dit wordt de risicopremie kortlevens genoemd. De risicopremie geeft dus de gemiddelde verwachte stijging van de huidige VPV door overlijden aan. De toekenning van de ingegane invaliditeitspensioenen en ingegane partnerpensioenen wordt ook onder dit resultaat verondersteld. Daarnaast bevat de kostendekkende premie een component voor dekking van het nabestaandenpensioen bij overlijden waarvoor nog geen VPV is opgebouwd. Deze is beschikbaar voor financiering van het ingaande nabestaandenpensioen.

Evenals voorgaande jaren heeft het fonds ook de bijzondere bijdragen van de pensioentrekkenden onder het risicoproces geboekt. De gehuwde pensioentrekkenden betalen voor de verzekering van hun nabestaandenpensioen 3% premie over hun ouderdomspensioen. In feite is deze premie bedoeld ter dekking van het risico van overlijden. Daarom is de bijzondere bijdrage een bron om het sterfterisico te dekken. Samen met de opslag voor overlijdensrisico in de premie bedraagt het verlies op sterfte NAF 13.8 miljoen (2023: NAF 13.6 miljoen verlies). Het 2024 resultaat op sterfte is gebaseerd op de oude grondslagen. Ultimo 2024 heeft het fonds na onderzoek, de sterftegrondslagen aangepast. Het 2025 sterfteresultaat zal op de nieuwe grondslagen plaatsvinden.

Het resultaat op risicoproces (arbeidsongeschiktheid)

In het boekjaar 2024 is NAf 3.5 miljoen aan de voorziening toegevoegd als gevolg van invalidering. Vanuit de premie kwam een bedrag van NAf 3.9 miljoen, ofwel 0,75% van de bijdrage grondslag beschikbaar. Per saldo resulteert dit in een positief resultaat op invalidering van NAf 0.477 miljoen (2023: 2.7 miljoen negatief).

Wijziging actuariële grondslagen

Uit nader onderzoek naar de gehanteerde overlevingskansen heeft het fonds besloten om ingaande ultimo 2024 de sterfte veronderstelling bij de mannelijk deelnemers aan te passen. Hierdoor nam de VPV met een bedrag van NAf 167.4 miljoen toe. Daarnaast heeft het fonds ultimo 2024 conform het rekenrentebeleid de rekenrente verhoogd van 3,5% naar 4,0%. De voorziening daalde hierdoor met een bedrag van NAf 325.6 miljoen. Per saldo nam de VPV in verband met de grondslagwijzigingen ultimo 2024 met NAf 158.1 miljoen af.

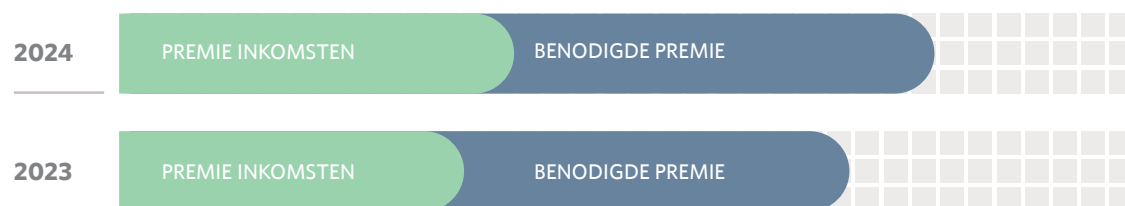
Resultaat op incidentele mutaties en diversen

Onder deze paragraaf zijn de invloed van de terugwerkende kracht (TWK) mutaties, de mutaties anders dan overlijden en invalidering en overige incidentele mutaties en diversen ondergebracht. Per saldo resulteert dit in een positief resultaat van NAf 16.6 (2023: NAf 9.7 miljoen positief).

ACTUARIEEL BENODIGDE PREMIE

Over het jaar 2024 waren de premie-inkomsten lager c.q. onvoldoende om de kosten van pensioenopbouw, inclusief de solvabiliteitsopslag, te dekken.

De verhouding tussen de actuariële kosten (benodigde premie) en de premie-inkomsten is hieronder grafisch weergegeven.

De premie is bedoeld voor de opbouw van de actieven en dient daarom de volgende actuariële kosten te dekken:

- Coming service: betreft de kosten van de jaarlijkse opbouw van actieve deelnemers.
- Opslag voor overlijdensrisico: indien een deelnemer in actieve dienst overlijdt, wordt het nabestaandenpensioen gebaseerd op de dienstdtijd tot pensioendatum. De kosten hiervan zijn begroot op 4% van de coming service.
- Opslag voor arbeidsongeschiktheidsrisico: bij arbeidsongeschiktheid dient de pensioenopbouw door te lopen, terwijl de premie-inkomsten dan stoppen. Bovendien komt per direct een arbeidsongeschiktheidspensioen tot uitkering. De kosten hiervan zijn begroot op 0,75% van de bijdragegrondslag.

- Opslag voor uitvoeringskosten: betreft de in de premie opgenomen bedrag beschikbaar voor kosten. Dit laatste is 2,5% van de bijdragegrondslag.
- Bij de benodigde premie wordt tevens een solvabiliteitsopslag van 15% geheven. Deze opslag voorkomt negatieve effecten van pensioeninkoop op de gewenste solvabiliteitsmarge.

De premie-inkomsten bestaan uit zowel bijdragen door deelgenoten als bijdragen door de werkgevers.

De totale bijdrage bedraagt 18% van de bijdragegrondslagen. De bijdragegrondslag is het ambtelijk inkomen voor dat jaar. De bijdragen van de deelgenoten, als onderdeel van dit 18%, is gelijk aan 6% van de bijdragegrondslag verminderd met de franchise. Dit deel wordt door de werkgever ingehouden op de inkomsten van de overheidsdienaar.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao is aan Aon Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op XCG 42.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven XCG 2.100.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de voorziening pensioenverplichtingen toereikend is vastgesteld;
- de reguliere premieinkomsten toereikend zijn;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn voor zover ook van toepassing op de wet- en regelgeving op Curaçao in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn op basis van de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten overeenkomstig de ABTN van 24 februari 2025, als geheel gezien, vastgesteld op XCG 4.964.897.000. De rekenrente die per einde boekjaar 2024 is toegepast is 4,0%. Voor de lange termijn is het van belang de houdbaarheid van de rekenrente te blijven monitoren.

De ontvangen premie is voldoende om de toegekende aanspraken in 2024 te financieren, maar niet voldoende om de volledige solvabiliteitsopslag te financieren.

De opslag voor kosten in de premie, in combinatie de vrijval voor kosten uit de voorziening, was niet voldoende ter dekking van de werkelijke uitvoeringskosten in 2024.

Op basis van de aan ons verstrekte gegevens concludeer ik dat het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Het vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum voldoende ter dekking van de voorziening pensioenverplichtingen. Er is voldoende buffer aanwezig ter dekking van de algemene risico's en niet voldoende buffer ter dekking van de beleggingsrisico's.

De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het minimaal eigen vermogen maar lager is dan het streef eigen vermogen.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds is per balansdatum meer dan 100%. Op basis van de bepalingen uit hoofde van de pensioenlandsverordening overheidsdienaren en de valuation guidelines van CBCS heeft het pensioenfonds per balansdatum voldoende vermogen om aan haar pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Rotterdam, 30 juni 2025

Drs. A.G.M. den Hartogh AAG CERA
Verbonden aan Aon Nederland cv

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het Bestuur en de Directie van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao

Ons oordeel

De in het verkort geconsolideerd jaarverslag 2024 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao ("APC") opgenomen verkorte geconsolideerde jaarrekening 2024 is ontleend aan de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening 2024 van het APC.

Naar ons oordeel is de bijgesloten verkorte geconsolideerde jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening 2024 van het APC op basis van de grondslagen zoals beschreven in de 'Algemene grondslagen' en 'Grondslagen voor waardering van activa en passiva' in de toelichting.

De verkorte geconsolideerde jaarrekening 2024 bestaat uit:

- De verkorte geconsolideerde balans per 31 december 2024.
- De verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten over 2024.
- Het verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2024.
- De toelichting op de verkorte geconsolideerde balans en de verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten.

Verkorte geconsolideerde jaarrekening

De verkorte geconsolideerde jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van de Landsverordening APC en hieruit voortvloeiende Landsverordeningen en Landsbesluiten, onder toepassing van in Nederland algemeen aanvaarde Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor waardering van de activa en passiva en methoden van resultaatbepaling waaronder de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor middelgrote en grote rechtspersonen voor zover niet strijdig met de van toepassing zijnde Landsverordeningen en Landsbesluiten.

Het kennismaken van de verkorte geconsolideerde jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennismaken van de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening van het APC en onze controleverklaring daarbij.

De gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij

Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening 2024 van het APC in onze controleverklaring van 30 juni 2025.

Verklaring over de in het verkort geconsolideerd jaarverslag opgenomen andere informatie

Het verkort geconsolideerd jaarverslag omvat andere informatie. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de verkorte geconsolideerde jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat.

**Shape the future
with confidence**

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Internationale Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de geconsolideerde jaarrekening.

De directie en het bestuur zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de directie voor de verkorte geconsolideerde jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de verkorte geconsolideerde jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in de 'Algemene grondslagen' en 'Grondslagen voor waardering van activa en passiva' in de toelichting.

De audit commissie is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de APC.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de verkorte geconsolideerde jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met internationale controlestandaarden, waaronder standaard 810. "Opdrachten om te rapporteren betreffende de samengevatte financiële overzichten".

Curaçao	30 juni 2025
12084382	120/25382

Ernst & Young Accountants

Was getekend
C. Smorenburg RA AA

9 ■ VERKORTE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2024 VAN DE APC GROEP

Verkorte geconsolideerde balans per 31 december 2024

	31 DECEMBER 2024	31 DECEMBER 2023
<i>Na resultaatbestemming (in duizenden NAf)</i>		
Activa		
Beleggingen	5.466.828	5.339.884
Immateriële vaste activa	9.607	13.192
Materiële vaste activa	18.464	18.903
Vorraden	210	210
Overige vorderingen	212.963	204.569
Liquide middelen	336.032	310.675
Totaal activa	6.044.104	5.887.433

	31 DECEMBER 2024	31 DECEMBER 2023
<i>(in duizenden NAf)</i>		
Passiva		
Groepsvermogen	644.421	397.764
Aandeel derden	1.696	1.798
Voorziening voor pensioenverplichtingen	4.964.897	5.059.635
Overige voorzieningen	18.294	10.111
Voorziening latente belasting	5.795	5.802
Schulden	409.001	412.323
Totaal passiva	6.044.104	5.887.433

Verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten over 2024

	31 DECEMBER 2024	31 DECEMBER 2023
<i>(in duizenden NAf)</i>		
Baten		
Pensioenbijdragen	107.852	108.290
Opbrengsten uit Beleggingen	339.933	454.420
Rente opbrengst op vorderingen	3.990	3.238
Overige inkomsten	3.862	5.217
Totaal baten	455.637	571.165

	31 DECEMBER 2024	31 DECEMBER 2023
<i>(in duizenden NAf)</i>		
Lasten		
Pensioenuitkeringen	235.129	229.397
Beheerskosten	69.416	48.548
Interestlasten	8.446	7.485
Benodigde toevoeging aan / (vrijval van) voorziening voor:		
- Pensioenverplichtingen	(94.738)	62.360
- Dubieuze debiteuren	(3.300)	883
- Duurtetoeslag en Compensaties personeel	(700)	496
Resultaat opschoningstraject	1.057	210
Correctie resultaat voorgaand jaren	-	1.668
Totaal baten	215.311	351.047
Resultaat boekjaar	240.327	220.118
Winstbelasting	(6.228)	216
Resultaat boekjaar	246.555	219.902
Aandeel derden	102	(33)
Totaal resultaat toe te voegen aan / (te onttrekken van) het vermogen	246.657	219.869

Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht 2024

	31 DECEMBER 2024	31 DECEMBER 2023
<i>(in duizenden NAf)</i>		
Kasstroom uit pensioen en operationele activiteiten		
Ontvangen pensioenbijdragen	103.454	100.339
Ontvangen duurtetoeslagen	102.570	104.624
Ontvangen VUT-uitkeringen	-	204
Ontvangen compensaties	922	938
Ontvangen compensaties VVU	7.200	8.131
Ontvangen uhv vaste verrekenkoersregeling	964	1.048
Ontvangen AOV uitkeringen	64.216	63.753
Betaald aan pensioenuitkeringen	(233.182)	(227.868)
Betaald aan duurtetoeslagen	(101.993)	(104.333)
Betaald aan compensaties	(873)	(920)
Betaalde beheerskosten	(43.431)	(47.472)
Netto (betalingen en ontvangsten) WP	(4.265)	(4.052)
Betaald aan AOV uitkeringen	(60.193)	(57.948)
Betaald aan restitutie premie WW	(2)	(82)
Betaald aan aflossingen van leningen bij kredietinstellingen	(1.164)	(1.200)
APC Bank geconsolideerde kasstroom uit operationele activiteiten	10.765	7.787
Overige ontvangsten en uitgaven	(8.110)	14.970*
Totale kasstroom uit pensioen en operationele activiteiten	(163.123)	(142.081)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Ontvangsten uit investeringsactiviteiten	2.823.463	3.159.811
Uitgaven investeringsactiviteiten	(2.634.982)	(2.974.932)
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	188.481	184.879
Netto kasstroom	25.358	42.798
Het verloop van de liquide middelen is als volgt:		
Beginstand Liquide Middelen	423.697	380.899
Mutatie liquide middelen	25.358	42.798
Eindstand Liquide Middelen (inclusief R/C Girobank N.V.)	449.055	423.697
Reclassificatie R/C Girobank N.V.	(113.022)	(113.022)*
Eindstand Liquide Middelen (exclusief R/C Girobank N.V.)	336.033	310.675
Money market funds	34.739	17.341
Overige liquide middelen	301.293	293.334
Totaal liquide middelen	336.032	310.675

* De vergelijkende cijfers zijn voor presentatie- en vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Mijn pensioen geeft me
de tijd om écht aanwezig te
zijn voor mijn kleinkinderen.
Om bij te dragen aan hun
groei, niet alleen met liefde,
maar ook met wijsheid.

*Bij oma en opa
leer ik de lekkerste
dingen maken
én daarna smullen
we samen alles op.
Esta dushi!*

Doordat ik met pensioen ben,
kan ik er elke dag voor Elisha zijn.
We halen haar van school, eten
samen, doen een dutje en genieten
van kleine dingen als kleuren of
een ijsje. Dat is onbetaalbare tijd.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS EN DE GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMENE TOELICHTING

De verkorte geconsolideerde jaarrekening van de APC groep is een samenvatting van en is ontleend aan de geconsolideerde jaarrekening 2024 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao. De geconsolideerde jaarrekening 2024 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering van de activa en de passiva en methoden van resultaatbepaling waaronder de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), met uitzondering van RJ 610, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. RJ 610 sluit aan op de in de Nederlandse Pensioenwet en de hieraan gerelateerde Algemene Maatregelen van Bestuur opgenomen nadere voorschriften inzake verantwoording en grondslagen voor waardering door Pensioenfonds. Aangezien APC haar zetel heeft op Curaçao is er voor gekozen om RJ 610 niet volledig toe te passen, omdat dit strijdig kan zijn met de lokale regelgeving en de situatie op Curaçao anders is dan in Nederland. Naast de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving geldt ook de Landsverordening die voor APC geldt.

De onderstaande toelichtingen zijn een samenvatting van de toelichtingen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2024 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao.

Verwerking van een actief of een verplichting

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in

de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Schattingen en veronderstellingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie c.q. het bestuur van APC zich over verschillende zaken een oordeel vormen en dat zij schattingen maken die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Dit is met name het geval bij het bepalen van de voorziening pensioenverplichtingen, de waardering van niet beursgenoteerde beleggingen en leningen van APC Bank (PSB) en CHB.

Achteraf kan blijken dat de gehanteerde waarde afwijkt van de feitelijke waarde. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

Schattingswijzigingen

Per ultimo 2024 zijn de volgende wijzigingen in de actuariële grondslagen verwerkt:

- De rekenrente is per 31 december 2024 gewijzigd en vastgesteld op 4% (2023 en over het jaar 2024: 3,5%).
- De ervaringssterfte voor mannen is aangepast en deze is vastgesteld op basis van de gerealiseerde sterfte.

Daarnaast zijn er geen andere significante schattingswijzigingen.

Stelselwijzigingen

In 2024 zijn er geen stelselwijzigingen doorgevoerd.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden uitsluitend gesaldeerd als het nettobedrag in de balans opgenomen, indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Continuïteit

De directie vindt het gerechtvaardigd om voor de waarderingsgrondslagen het continuïteitsprincipe te hanteren. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de entiteit.

Consistentie waarderingsgrondslagen

De waarderingsgrondslagen zijn hieronder weergegeven. De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaand jaar.

Verbonden partijen

Als verbonden partijen worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook de bestuursleden, directieleden en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

Vreemde valuta en functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in Antilliaanse Guldens (NAf in duizenden), zijnde de functionele en presentatievaluta van APC. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Antilliaanse guldens tegen de koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen intern vastgestelde standaardkoersen, welke op kwartaalbasis worden aangepast aan de marktkoersen. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Veranderingen in de presentatie in de jaarrekening en bijbehorende toelichtingen

Verandering in de presentatie van het vermogen vanwege afschaffing van de Beleggingsreserve: In het kader van de actualisering/ herijking van het beleggingsbeleidskader van het fonds is stilgestaan bij het vraagstuk van het wel of niet houden van een beleggingsreserve. De beleggingsreserve wordt gedefinieerd als een deel van het vermogen van het fonds, bestemd voor het opvangen van negatieve waardeveranderingen van de beleggingen op de internationale financiële markten, bestaande voornamelijk uit aandelen en obligaties, die op actuele waarde worden gewaardeerd. Derhalve zou de beleggingsreserve de financiële stabiliteit van het fonds positief beïnvloeden. Een nadelige bijkomstigheid van een beleggingsreserve echter, zit in het feit dat deze fondsen in meer risicovrije beleggingen moeten worden belegd. Om te voorkomen dat een groot deel van het vermogen van APC wordt beklemd in een beleggingsreserve, die zoals hierboven aangegeven (uitsluitend) in risicovrije producten die nagenoeg laag renderen kan worden belegd om op effectieve wijze waardeverliezen op te kunnen vangen, heeft het bestuur besloten om per 31 december 2024 af te zien van een beleggingsreserve en het begrip “weerstandvermogen” in te voeren. Het weerstandvermogen heeft een algemener betekenis en is onderdeel van het bredere risicomanagement. Weerstandvermogen vormt als ‘beheersmaatregel’ het sluitstuk van risicomanagement en is een laatste vangnet om de risicokosten op te vangen. Daarnaast geeft het een indicatie van de financiële gezondheid van de organisatie. Het weerstandvermogen wordt meegenomen in de beleggingen en is dus ook risicodragend en bevat als zodanig ook een rendementspotentieel welke ten goede komt aan de deelnemers van het fonds. Voor het weerstandvermogen hoeft geen dotatiebeleid te worden geformuleerd. Zuiver bekeken is het dus het verschil tussen het aanwezig vermogen en de voorziening voor pensioenverplichtingen.

	BELEGGINGS RESERVE	HERWAARDERINGS RESERVE	ALGEMENE RESERVE	TOTAAL VERMOGEN
<i>(in duizenden NAf)</i>				
Stand per 31/12/2023 voor wijziging in de presentatie	156.901	204.320	36.543	397.764
Vrijval vanwege afschaffing beleggingsreserve	(156.901)	-	156.901	-
Stand per 31/12/2023 na wijziging in de presentatie	-	204.320	193.444	397.764

Vanwege de afschaffing van de beleggingsreserve per eind boekjaar 2024 wordt de presentatie van het vermogen per ingaande eind boekjaar 2024 conform aangepast, bestaande uit de Algemene reserve en de Herwaarderingsreserve. De vergelijkende cijfers zijn derhalve, voor presentatie en vergelijkingsdoeleinden, ook aangepast, door het bedrag van de beleggingsreserve vrij te laten vallen ten gunste van de Algemene reserve.

De verandering in de presentatie in de jaarrekening heeft verder geen invloed op het totaal van het vermogen en het resultaat.

Afrondingen

In onderhavige jaarrekening kunnen er in de balans en de staat van baten en lasten en de bijbehorende toelichtingen afrondingsverschillen voorkomen.

CONSOLIDATIE

Grondslagen voor consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van APC opgenomen, samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarin APC de meerderheid van stemrecht heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin APC direct of indirect beschikt over de meerderheid van de stemrechten. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarin APC de meerderheid van stemrecht heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van

derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

Fusies en overnames

Een overname wordt volgens de purchase accounting methode in de jaarrekening verwerkt. Dit betekent dat op overnamedatum de overgenomen activa en verplichtingen gewaardeerd worden tegen reële waarden. Het verschil tussen de verkrijgingsprijs en het aandeel van de entiteit in de reële waarden van de overgenomen identificeerbare activa en verplichtingen van een deelneming op het moment van de overname, wordt als goodwill van derden verwerkt. In geval van een fusie dan wel overname onder gemeenschappelijke leiding, waarbij de onderneming de overnemende partij is, wordt de carry-over accounting methode toegepast. De fusie dan wel overname wordt dan in de jaarrekening over het boekjaar verwerkt tegen de boekwaarden zoals deze reeds waren opgenomen in de jaarrekening van de moedermaatschappij, vanaf de overnamedatum. De vergelijkende cijfers worden niet aangepast.

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de gemiddelde koers. Ontvangen en betaalde rente en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit beleggingsactiviteiten. Ontvangen rente uit hoofde van pensioenpremies en compensaties zijn opgenomen onder de kasstroom uit pensioenactiviteiten.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Vastgoedbeleggingen

Vastgoedbeleggingen zijn onroerende zaken die worden aangehouden om huuropbrengsten en/of waardeinstijging te realiseren en niet dienen voor eigen gebruik.

De eerste waardering van vastgoedbeleggingen geschiedt tegen de verkrijgingsprijs, inclusief de transactiekosten. Na de eerste verwerking worden de vastgoedbeleggingen gewaardeerd tegen de reële waarde. Dit betekent dat de beleggingen gewaardeerd worden tegen de prijs die zou worden ontvangen bij verkoop van een activum of betaald om een verplichting over te nemen in een ordelijke transactie tussen marktdeelnemers op de meetdatum. Hierbij is er geen sprake van afschrijvingen, maar alleen waardeveranderingen als gevolg van de wijziging van de waardering tegen actuele waarde.

Winsten en verliezen die zijn ontstaan door een wijziging in de reële waarde van de vastgoedbeleggingen, worden verantwoord in de staat van baten en lasten van de periode waarin de wijziging zich voordoet.

Daarnaast houdt het fonds voor deze waardeveranderingen een herwaarderingsreserve aan die hetzij ten laste van de winstbestemming, hetzij ten laste van de Overige reserves wordt gevormd ter grootte van het verschil tussen de boekwaarde voor en na de herwaardering. Bij realisatie van de herwaardering via verkoop vindt rechtstreekse overboeking vanuit de herwaarderingsreserve naar de Overige reserves

plaats. Een overboeking van de realisatie bij verkoop naar de staat van baten en lasten is dan niet toegestaan.

Bepalen van de reële waarde

Bij het bepalen van de reële waarde van vastgoedbeleggingen is een fair value hiërarchie van toepassing waarbij de volgende waarderingmethoden in chronologische volgorde worden gebruikt op basis van hun toepasbaarheid:

1. Marktbenadering: Hierbij wordt de waarde van het vastgoed vergeleken met soortgelijke objecten die recentelijk zijn verkocht in de markt. Hierbij wordt rekening gehouden met factoren zoals locatie, grootte, kwaliteit, en eventuele huurinkomsten.
2. Inkomstenbenadering: Hierbij wordt de waarde van het vastgoed bepaald op basis van de verwachte toekomstige inkomsten die het kan genereren. Dit kan bijvoorbeeld door de netto operationele inkomsten (NOI) te delen door het gemiddelde gewenste rendement van vergelijkbare objecten in de markt.
3. Kostenbenadering: Hierbij wordt gekeken naar de kosten om een vergelijkbaar object te bouwen, rekening houdend met afschrijvingen. Deze methode wordt vaak gebruikt voor unieke eigendommen waarvan weinig vergelijkbare verkooptransacties beschikbaar zijn.

Gezien de huidige omstandigheden op Curaçao en de specifieke uitdagingen van de inkomstenbenadering, is de marktbenadering een meer accurate en betrouwbare methode voor het bepalen van de reële waarde van de vastgoedbeleggingen. Voor de vastgoed objecten binnen de portefeuille van APC, heeft APC de mogelijkheid om alles op basis van markt informatie te waarderen. Hierdoor zal bij de waardering van het vastgoed in eerste instantie altijd de marktbenadering worden gebruikt. De inkomstenbenadering zal in enkele gevallen worden gebruikt als er geen/ weinig marktinformatie direct beschikbaar is voor de waardering van een object.

Onderstaande punten onderbouwen waarom in de context van Curaçao en specifiek de gebieden van APC zoals Brakkeput, Janthiel, Jan Sofat en terreinen te Bonaire, de marktbenadering een meer accurate weergave van de reële waarde dan de inkomstenbenadering geeft:

- De ('booming') ontwikkelingen in de vastgoedmarkt: Gebieden zoals Brakkeput, Janthiel en Jan Sofat en op Bonaire hebben recentelijk veel interesse gekregen van vastgoedkopers, wat resulteert in een toenemend aantal transacties en stijgende prijzen. Dit betekent dat er voldoende vergelijkbare transacties zijn om een marktbenadering mogelijk te maken.
- **Vergelijkbaarheid:** De woningen en terreinen in deze gebieden hebben over het algemeen vergelijkbare eigenschappen, zoals grootte, locatie, en kwaliteit, wat het gemakkelijker maakt om betrouwbare vergelijkingen te maken tussen verschillende objecten.
- **Onafhankelijke taxatie:** Door gebruik te maken van een onafhankelijke taxateur wordt de objectiviteit en onpartijdigheid van de waardering gewaarborgd, wat helpt om schijn van belangenverstrengeling te vermijden.

Het fonds schakelt onafhankelijke waarderingsexperts/taxateurs in voor het bepalen van de reële waarde van de vastgoedbeleggingen. Deze experts hebben de vereiste kennis en ervaring om een accurate en betrouwbare waardering te geven. APC heeft bewust voor onafhankelijke taxatie gekozen. Het proces dat taxateurs op Curaçao (en in het algemeen) volgen om de marktwaarde van vastgoed te bepalen kan worden onderverdeeld in verschillende stappen. Hoewel elk taxatieproces uniek is en kan variëren op basis van de specifieke omstandigheden, volgt hier een (algemene) beschrijving van de benadering:

- **Vooronderzoek:** De taxateur verzamelt informatie over het vastgoed, inclusief de locatie, de grootte, de bouwjaar, de staat van het vastgoed, en de huidige marktcondities. Dit omvat vaak een fysieke inspectie van het pand.
- **Marktanalyse:** De taxateur onderzoekt recente verkopen van vergelijkbare eigendommen in dezelfde omgeving. Deze vergelijkbare verkopen, of comparables ("comps"), geven een indicatie van de marktwaarde van vergelijkbare vastgoedbeleggingen.
- **Aanpassing van comps:** De taxateur past de verkoopprijzen van de comps aan om rekening te houden met verschillen tussen de comps en het te taxeren vastgoed. Deze aanpassingen kunnen betrekking hebben op factoren zoals de grootte, de staat, de locatie, en de timing van de verkoop.
- **Berekening van de marktwaarde:** Op basis van de aangepaste verkoopprijzen van de comps, berekent de

taxateur de marktwaarde van het vastgoed.

- **Rapportage:** De taxateur stelt een taxatierapport op, dat de marktwaarde van het vastgoed bevat, evenals een uitleg over hoe deze waarde is bepaald.

'Het is belangrijk om te benadrukken dat dit proces enigszins kan variëren, afhankelijk van de specifieke omstandigheden en de beschikbaarheid van gegevens. Daarnaast moet worden opgemerkt dat de marktwaarde een schatting is en kan veranderen in de loop van de tijd als gevolg van veranderingen in de marktcondities. APC ziet derhalve dat de juiste aanpak/ methodologie is gehanteerd omdat door een onafhankelijke derde met de nodige kennis en ervaring een schatting is gemaakt op basis van de huidige marktomstandigheden.

Onder de vastgoedbeleggingen worden separaat onroerende zaken in aanbouw of ontwikkeling voor toekomstig gebruik als belegging opgenomen. De vastgoedbeleggingen in ontwikkeling, waarvan de reële waarde niet betrouwbaar te bepalen is, worden tegen kostprijs gewaardeerd tot het moment dat de reële waarde wel betrouwbaar is te bepalen.

Een vastgoedbelegging wordt niet langer geactiveerd in geval van afstoting of permanente buitengebruikstelling. Bij buitengebruikstelling wordt een vastgoedbelegging niet langer geactiveerd indien geen toekomstige economische voordelen meer worden verwacht. De baat of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt bepaald als het verschil tussen de netto-opbrengst en de boekwaarde van het actief en wordt in de staat van baten en lasten verwerkt. Bij verkoop wordt het gerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve opgenomen in de overige reserves.

De vastgoedbeleggingen worden periodiek en minimaal 1 keer in de 3 jaren, door een ervaren taxateur getaxeerd. De vastgoedbeleggingen van APC zijn begin 2023 getaxeerd.

Voorraden

De direct voor verkoop beschikbare vastgoedobjecten die onder voorraden worden gepresenteerd betreffen woningen en terreinen van de deelnemingen CHB en APC Bank (PSB) van ex-hypotheekgevers die bij veiling ingekocht zijn. De woonhuizen en terreinen zijn gewaardeerd tegen de geschatte marktwaarde, welke waarde gebaseerd is op de waarde volgens het taxatierapport.

Deelnemingen

Kapitaalbelangen die worden gehouden voor duurzame verbondenheid met het pensioenfonds worden gerubriceerd als deelneming.

Deelnemingen waarin 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, worden gewaardeerd volgens de netto-vermogenswaardemethode.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor het opstellen van deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover APC in deze situatie geheel of gedeeltelijk in staat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening getroffen.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en worden aangemerkt als financiële instrumenten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten belegging in effecten (aandelen, participaties en obligaties) handels- en overige vorderingen, liquide middelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten.

Verstrekte leningen

De verstrekte leningen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde rekening houdend met transactiekosten (indien materieel). Verstrekte leningen worden opgenomen op het moment dat zij door APC worden gefinancierd of op het moment dat de leningen door CHB ter beschikking van de kredietnemer worden gesteld en worden niet langer opgenomen op het moment dat zij worden afgewikkeld.

Vervolgens worden deze verstrekte leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt het bedrag bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van de verstrekte leningen zoals die is bepaald bij de eerste verwerking. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste waardering opgenomen tegen reële waarde. Bij vervolgwaardering worden de vorderingen opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs, rekening houdend met eventuele waardevermindering.

Voor de vorderingen uit hoofde van Pensioenbijdragen, VUT-uitkeringen en de Compensaties geldt dat de overheid, onder anderen uitgaande van artikel 72 van de Plvo, mede aansprakelijk kan worden gesteld voor de uitstaande schulden van onder andere de rechtspersonen die op grond van artikel 5 van de Plvo een aanwijzing hebben gekregen. Voor alle andere in artikel 4 opgesomde instellingen is de overheid niet mede aansprakelijk voor de betaling van de premiebijdragen, VUT-uitkeringen en de Compensaties.

Gekochte leningen en obligaties

Gekochte rentedragende effecten die tot het einde van de looptijd worden aangehouden worden bij eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt het bedrag bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van de gekochte leningen en obligaties zoals die is bepaald bij de eerste verwerking.

Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen. Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt deze verwerkt in de staat van baten en lasten.

Handelsportefeuille

Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt. Reële waarden worden ontleend aan genoteerde marktprijzen in liquide markten, mits deze beschikbaar zijn. Indien er geen actieve markt is of genoteerde marktprijzen niet beschikbaar zijn, wordt de reële waarde geschat aan de hand van een verscheidenheid van waarderingstechnieken, waaronder contante-waarde methoden en andere prijsbepalingsmodellen.

De in prijsbepalingsmethoden gehanteerde gegevens zijn afkomstig van betrouwbare externe bronnen. Bij toepassing van een contante-waarde methode worden de geschatte toekomstige kasstromen gebaseerd op de beste schattingen van het Management. De bij deze methode gehanteerde disconteringsvoet is een markt gerelateerde voet per balansdatum voor instrumenten met vergelijkbare voorwaarden. De reële waarden worden aangepast voor de kredietkwaliteit van het instrument.

Valutatermijncontracten

Valutatermijncontracten worden gewaardeerd tegen reële waarde. Valutatermijncontracten die verhandeld worden op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer deze niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen. Baten of lasten die voortvloeien uit veranderingen in de reële waarde van deze valutatermijncontracten worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Investerings in eigen vermogen instrumenten (niet beursgenoteerd)

Effecten (kapitaalbelangen, deelnemingen zonder invloed van betekenis en participaties) worden gewaardeerd tegen kostprijs. Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt deze in de staat van baten en lasten verwerkt.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na de eerste verwerking worden gewaardeerd tegen reële

waarde met verwerking van de waardeveranderingen via de staat van baten en lasten, worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt.

Bij verkoop van de effecten aan een derde of door opname in de effectieve rente (in geval van een rentedragend actief) worden de transactiekosten in de staat van baten en lasten verwerkt.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De liquide middelen bestaan uit banksaldi en direct opvraagbare deposito's bij banken. Bankrekeningen gehouden bij een bank met statutaire zetel op Curaçao, worden als lokale banken gepresenteerd. Alle overige bankrekeningen worden als buitenlandse banken gepresenteerd. Onder de buitenlandse banken wordt tevens een bedrag opgenomen welk bedrag door de buitenlandse brokers als 'Money market fund' wordt aangehouden.

Bijzondere waardeverminderingen van financiële activa

APC beoordeelt op elke balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardevermindering van een financieel actief of een groep financiële activa. Een financieel actief of een groep financiële activa heeft een bijzondere waardevermindering ondergaan indien er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardevermindering als gevolg van een of meer gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan na de eerste opname van het actief en vóór de balansdatum (een 'tot verlies leidende gebeurtenis') en een dergelijke gebeurtenis een nadelig effect heeft op de geschatte toekomstige kasstromen uit het financieel actief of de groep financiële activa. Uitsluitend als en voor zover dit het geval is, wordt er een bijzondere waarde verminderingsverlies opgenomen als last in de staat van baten en lasten.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa, waaronder geactiveerde investeringen in applicatiesystemen, worden bij verwerking opgenomen tegen kostprijs. De waardering na eerste verwerking vindt plaats tegen kostprijs, onder aftrek van afschrijvingen. De afschrijvingspercentages variëren tussen 10%, 15%, 20% en 25% en afschrijving geschiedt volgens de lineaire methode.

De Goodwill wordt bij eerste waardering bepaald als het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de eerste waardering van de verkregen deelneming, zijnde de reële waarde van de activa en de verplichtingen per overnamedatum. Op de Goodwill wordt lineair in 10 jaren afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden bij verwerving gewaardeerd tegen kostprijs, en wel de verkrijgingprijs plus bijkomende kosten. De waardering na eerste verwerking vindt plaats tegen kostprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen, op basis van de verwachte levensduur, rekening houdend met de restwaarde (bedrijfsgebouwen 2,5%, airco 10%, liftinstallatie 10%, computer 25% en overige vaste activa 10%).

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balanswaarde worden verwacht. Er is sprake van een bijzondere waardevermindering wanneer de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde. Over materiële vaste activa in ontwikkeling wordt niet afgeschreven.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt onmiddellijk als een last verantwoord in de staat van baten en lasten, behalve wanneer het actief is gewaardeerd tegen actuele waarde. Een bijzondere waardevermindering van een geherwaardeerd actief wordt als een herwaarderingsafname verantwoord. Een actief is aan een bijzondere waardevermindering onderhevig indien de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde.

Herwaarderingsreserve

De vastgoedbeleggingen worden tegen de reële waarde gewaardeerd waarbij waardeveranderingen in de reële waarde in de herwaarderingsreserve worden verantwoord. De herwaarderingsreserve is het verschil tussen de reële waarde en de waarde op basis van de verkrijgingsprijs rekening houdend met de cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen. De herwaarderingsreserve wordt per actief gevormd en aangehouden en er wordt binnen de herwaarderingsreserve niet gesaldeerd.

Winsten en verliezen die zijn ontstaan door een wijziging in de reële waarde van de vastgoedbeleggingen, worden

verantwoord in de staat van baten en lasten van de periode waarin de wijziging zich voordoet. Als er sprake is van een waardedaling waardoor de herwaarderingsreserve negatief wordt, zal de negatieve waarde ten laste van de staat van baten en lasten komen. Een negatieve herwaarderingsreserve is dus niet mogelijk.

Voorziening voor pensioenverplichtingen (VPV)

De VPV heeft een langlopend karakter. De VPV dekt het pensioen voor de actieve deelgenoten, gewezen deelgenoten, pensioentrekkenden (ouderdomspensioen, partnerpensioen, wezenpensioen en invalidenpensioen). Voor de waardering van de voorziening voor pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

Berekeningsmethode

De VPV is gelijk aan de actuariële contante waarde per 31 december 2024 van de tot en met die datum opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

De VPV wordt vastgesteld met inachtneming van de actuariële grondslagen en veronderstellingen zoals hierna omschreven.

Overlevingstafels/ sterftegrondslagen

De sterftegrondslagen voor de vaststelling van de waarde van de pensioenverplichtingen zijn de APC ervaringsprognose tafel 2019, thans met start jaar 2025. Deze tafel heeft als basistafel de tafel GBM/V 2013-2018 gecorrigeerd met leeftijdsafhankelijke ervaringssterfte met toepassing van door het fonds bepaalde sterftetrend. Voor kinderen worden de sterftekansen verwaarloosd.

Interest

Voor de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een rekenrente van 4% (2023: 3,5%) gehanteerd. Deze rekenrente dient zo veel als mogelijk een reflectie te zijn van het verwachte rendementspercentage dat het belegd pensioenvermogen in de toekomst zal opbrengen. De hoogte van de rekenrente wordt jaarlijks beoordeeld op aanvaardbaarheid.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen wordt verondersteld tot leeftijd 21 te worden uitgekeerd. Indien de wees ouder is dan 21 jaar en nog studeert, zal tot 25 jaar worden uitgekeerd.

Voor het nog niet ingegaan wezenpensioen wordt een voorziening gevormd van 2,5% van de voorziening voor latent weduwen/ partner pensioen voor actieve gewezen deelnemers.

Gehuwdheid / partnerfrequenties

■ *Actieve en gewezen deelnemers*

Er wordt verondersteld dat 80% van de actieve en de gewezen deelnemers voor de pensioendatum een partner hebben die recht hebben op nabestaandenpensioen. De partnerfrequentie neemt na de pensioendatum af op grond van de sterftekansen van de partners volgens de gebruikte overlevingskansen.

■ *Gepensioneerde deelnemers*

Voor gepensioneerde deelnemers wordt de werkelijke burgerlijke staat gebruikt. Er wordt gereserveerd op basis van het bepaalde partner systeem.

Hertrouwkansen

Met hertrouwkansen is geen rekening gehouden.

Leeftijdsverschil voor partnerpensioen

■ *Actieve, gewezen en gepensioneerde deelnemers*

De mannelijke deelgenoten zijn 4 jaar ouder verondersteld dan hun partner en de vrouwelijke deelgenoten zijn 4 jaar jonger verondersteld dan hun partner.

Kosten

Ter dekking van de uitbetalingskosten zijn de netto koopsommen met 2,5% verhoogd.

Leeftijd en duren

Er wordt verondersteld dat alle deelnemers en overige belanghebbenden zijn geboren op de eerste dag van de maand samenvallend met of volgend op de daadwerkelijke geboortemaand.

Driemaands slotuitkering smartengeld

Voor actieve, gewezen en gepensioneerde deelnemers wordt de slotuitkering gewaardeerd op actuariële factoren.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

■ *Pensioenopbouw*

De pensioenopbouw wordt aan de periode toegerekend waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt.

Uitzondering hierop is de zogeheten diensttijddoortelling van de pensioenopbouw in geval van arbeidsongeschiktheid en overlijden. De last voor deze toekomstige pensioenopbouw wordt ineens genomen in het jaar waarin de deelnemer arbeidsongeschikt wordt of overlijdt.

■ *Interesttoevoeging*

De interesttoevoeging vindt plaats op basis van de nominale rente met een looptijd van 1 jaar zoals door het APC is bepaald voor het lopende jaar. De rente wordt over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar berekend. Het rentepercentage bedraagt per 31 december 2024: 4% (2023: 3,5%).

■ *Onttrekking voor pensioenuitkeringen en kosten pensioenbeheer*

De vrijval uit de voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen en kosten pensioenbeheer wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de pensioenuitkeringen en kosten bij de berekening van deze voorziening waren voorzien.

■ *Wijziging actuariële grondslagen*

Het effect van de aanpassing van de actuariële grondslagen op de voorziening pensioenverplichtingen wordt ultimo verslagperiode bepaald en in de staat van baten en lasten opgenomen.

■ *Overige mutaties voorziening pensioenverplichting*

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen worden aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en minus de voorziening voor duurtetoeslag en de compensaties ten behoeve van het personeel te delen door de voorziening pensioenverplichting, zoals opgenomen in de balans.

Voorzieningen personeel

De voorziening voor Duurtetoeslag en Compensaties voor het personeel is gebaseerd op afspraken zoals vastgelegd in de pensioenregeling. De berekening van deze voorziening is een actuariële berekening waarbij de methoden en waarderingsgrondslagen, met uitzondering van de vervroegde pensionering, overeenkomstig zijn aan die van de voorziening pensioenverplichting.

In het kader van de reorganisatie van de bancaire activiteiten binnen de APC-groep, is in het verslagjaar verder gewerkt aan een Sociaal Plan, dat beoogt de specifieke gevolgen van de afvloeiing van de medewerkers van CHB en PSB te regelen in verband met de transitie van de activiteiten naar de APC Bank. Het Sociaal Plan voorziet onder meer in een beëindigingsvergoeding waarvan de berekening afhankelijk is van de indeling van de medewerkers in toepasselijke groepen. De verplichting tot het uitbetalen van de beëindigingsvergoeding is in een reorganisatie-voorziening opgenomen op de balans, als zijnde het totaal van de individuele berekeningen aan de hand van de indeling van de medewerkers in de genoemde groepen, inclusief werkgeverskosten.

Voorziening latente belastingverplichting

Belastinglatenties worden gewaardeerd op nominale waarde. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover reeds bij de wet vastgesteld.

Langlopende schulden

De eerste verwerking van langlopende leningen geschiedt tegen reële waarde. Na eerste verwerking worden langlopende leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Deze worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Pensioenbijdragen

De pensioenbijdragen worden verwerkt in het jaar van verwerking van de schriftelijke mededelingen door de werkgeversorganisaties aangaande aanstellingen, bevorderingen, periodieken en uitdiensttreding.

Inkoopsommen

Inkoopsommen van vóór indiensttreding worden verwerkt in het jaar van verwerking van de inkoopbesluiten.

De inkoopsommen worden door een inhouding van 10% van de bijdragegrondslag maandelijks op het inkomen van de deelnemers ingehouden.

Bijdrage grondslag

Voor de pensioenregeling worden zowel bijdragen door deelgenoten als bijdragen door de werkgevers betaald. De bijdragegrondslag is gedefinieerd als het ambtelijk inkomen voor dat jaar. De deelgenoten zijn per jaar een eigen bijdrage in de kosten van de pensioenregeling verschuldigd. De bijdrage van de deelgenoten in de pensioenregeling bedraagt 6% van de bijdragegrondslag verminderd met de franchise (werknemersdeel). Dit deel wordt door de werkgever ingehouden op de inkomsten van de overheidsdienaar. Het verschil tussen de totale bijdrage en de eigen bijdrage (12%) vormt de aanvullingsbijdrage (werkgeversdeel). Verder zijn door de deelgenoten extra bijdragen verschuldigd over vervulde diensttijd vóór de aanvang van het deelgenootschap mits zij deze diensttijd hebben ingekocht.

De totale bijdrage bedraagt op grond van de Pensioenlandsverordening 18% (2023: 18%) van de bijdragegrondslagen en is als volgt opgebouwd:

Coming service	14%
Opslag wegens overlijden in actieve dienst	0,6%
Opslag voor arbeidsongeschiktheid	0,8%
Opslag voor kosten	2,5%
Solvabiliteitsopslag	2,3%
Totaal	20,1%
Premie huidige doorslag	18%
Overschot / tekort	-2,1%

Opbrengsten en kosten

Opbrengsten en kosten in andere valuta dan NAf zijn omgerekend tegen intern vastgestelde standaardkoersen, welke op kwartaalbasis worden aangepast aan de marktkoersen.

Dividendopbrengsten

Dividendopbrengsten uit de beleggingen in aandelen worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Interestopbrengsten

Interestopbrengsten uit obligaties worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Rentebaten

Rentebaten worden opgenomen tegen de effectieve rentevoet, welke in de praktijk vrijwel altijd gelijk is aan de nominale rentevoet van de instrumenten. Onder deze post worden rentebaten met betrekking tot hypotheekvorderingen verantwoord verminderd met de rentelasten op gelden in depot.

Pensioenregeling personeel

De werknemers van APC Groep zijn aangesloten bij de pensioenregeling van het fonds. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Er zijn naast het vormen van een voorziening voor Duurte-toeslag en Compensaties op dit moment geen bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers waarvoor een

voorziening moet worden opgenomen, zoals voor het verrichten van extra betalingen of herstellpremies als gevolg van een lage dekkingsgraad van het pensioenfonds.

Belastingen

APC is conform de Landsverordening Winstbelasting artikel 1 lid 2c, vrijgesteld van winstbelasting.

CHB heeft met ingang van 1 januari 2015 de status van transparante vennootschap verkregen en is vrijgesteld van winstbelasting.

Korporaal NV is ingevolge artikel 1 onderdeel a, van de Landsverordening op de Winstbelasting, winstbelasting plichtig. De in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen belasting betreft een latente belasting van Korporaal NV. APC is voornemens om Korporaal NV aan te laten merken als een transparante vennootschap.

APC Bank NV is winstbelasting plichtig.

OVERIGE GEGEVENS ■ GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Introductie nieuwe valuta

Per 31 maart 2025 is op Curaçao de Antilliaanse gulden (ANG/NAf) vervangen door de Caribische gulden (XCG/CMg) als officiële valuta. De omwisselingskoers is vastgesteld op 1:1, waardoor deze wijziging geen impact heeft op de financiële positie, bezittingen en verplichtingen van APC. De administratie en financiële verslaggeving zullen ingaande boekjaar 2025 worden aangepast aan de nieuwe valuta.

Aldus opgesteld door de directie en vastgesteld door het bestuur op 30 juni 2025.

Namens het bestuur van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao,

*Mevrouw C. Jozefa-Do Rego MSc, EMIA
Voorzitter*

OVERZICHT AANGESLOTEN ORGANISATIES

Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC)

Algemene Rekenkamer

Analytisch Diagnostisch Centrum (ADC)

Bureau Intellectuele Eigendommen

Bureau Telecommunicatie & Post

Bureau Ziektekosten Voorziening (BZV)

C-Post International NV

Caribisch Marine Biologisch Instituut (CARMABI)

Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS)

Centrale Hypotheekbank NV (CHB)

CORE NV

Curaçao Airport Holding NV

Curaçao Airport Partners (CAP)

Curaçao Pilots Organisation NV

Curaçao Ports Authority NV (CPA)

Curaçao Tourist Board (CTB)

Dutch Caribbean Air Navigation Service Provider (DC-ANSP)

Fair Trade Authority Curaçao (FTAC)

Fondo di Garantia pa Bibienda Kòrsou

Fundashon Biblioteka Públiko Kòrsou (FBPK)

Fundashon Desaroyo Deportivo Kòrsou (FDDK)

Fundashon Kas di Kultura Kòrsou

Fundashon pa Edukashon i Formashon di Fishi i Kapasitashon (FEFFIK)

Fundashon pa Skol Humanista na Papiamentu

Fundashon Perspektiva i Sosten Integral (FPSI)

Fundashon Instituto Nashonal di Idioma Curaçao (INIC)

Sentro pa Inovashon i Guia Edukashonal (SIGE)

Fundashon Weg a Number Kòrsou

Gemeenschappelijk Hof van Justitie

Instituto pa Formashon den Enfermeria (IFE)

Instituut voor Pedagogische en Sociale Opleidingen (IPSO)

Kabinet van de Gouverneur van Curaçao

Aqualectra Distribution NV
Aqualectra Production NV
Landsloterij
Raad voor Rechtshandhaving
Sentro pa Guia Edukashonal (SGE)

Servisio di Limpiesa di Kòrsou NV (Selikor)
Sociale Verzekeringsbank (SVB)
Stichting Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis Dr. D.R. Capriles
Stichting ARBO Consult
Stichting Belastingaccountantsbureau (SBAB)
Stichting Bureau Toezicht en Normering Overheidsentiteiten
Stichting Gaming Control Board

Stichting Kadaster & Openbare Registers Curaçao
Stichting Monumentenfonds Curaçao
Stichting Overheidsaccountantsbureau (SOAB)
Stichting RK Centraal Schoolbestuur
Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC)
University of Curaçao (UOC)

Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs
Vertegenwoordiging van Nederland

Algemeen
Pensioenfonds
van Curaçao